

**"שתיתי את
כוס היין
המלאה
וניגשתי למרן
ראש הישיבה
זצ"ל"**

הגאון רבי יהושע
מישקובסקי שליט"א,
מספר כיצד הצליח
להפוך לאחד מתלמידיו
המובהקים של מרן
הגרי"ג אדלשטיין זצ"ל

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת בלק | גליון מס' 385 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

הגיע יום הפורים והכל עבד לפי התוכנית. שתיתי את הכוס, אחרי כמה דקות כבר לא ידעתי בושה מה היא... ניגשתי לראש הישיבה זצ"ל, ואמרתי לו שמרן הגראי"ל שטיינמן הורה לי להידבק בו, ולכן אני מבקש שהרב ילמד איתי מוסר בחברותא... מרן זצ"ל חיך ואני המשכתי להתעקש...

הגאון רבי יהושע מישקובסקי שליט"א, ראש ישיבת 'אמרי משה', מספר כיצד הצליח להפוך לאחד מתלמידיו המובהקים של מרן רבינו ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

בגליון הקודם הבאנו שיחה מיוחדת, שקיימנו עם ראש ישיבת 'אמרי משה', הגאון רבי יהושע מישקובסקי שליט"א, ובה שיתף אותנו בצרור עובדות נפלאות, שראה ושמע בעת שהיה מסתופף בצלו של מרן רבינו ראש הישיבה הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל. בסיומה של השיחה שאלנו, בדרך אגב, את הגרי"ג מישקובסקי, כיצד הצליח להתחבב כך על ראש הישיבה עד שהפך לאחד מתלמידיו המובהקים, ואף היה לומד עמו בקביעות בחברותא במשך שנים. כששמענו את התשובה, ידענו שיש לנו כבר סיפור מעניין למאמר נוסף... והרי הוא לפניכם:

"בין הדברים שאמר לי מרן זצ"ל, הוא אמר לי בצורה מאוד מאוד ברורה: 'תחפש דרכים להידבק ברבי גרשון', כך אמר לי, 'החזון איש דיבר עליו דברי שבח בהפלגות עצומות. תידבק בו כמה שאתה יכול'.

"אצלנו בבית קיבלנו 'חינוך' בכל העניין הזה של הציות לגדולי ישראל. מילה של הרב שטיינמן היתה אצלנו קודש קודשים, והיינו עושים כפי שציווה אותנו בלי לחשוב בכלל, באמונת צדיקים תמימה.

"זכיתי לגדול כבן בית בביתו של מרן הגראי"ל שטיינמן", מספר הרב מישקובסקי. "הרי אבי מורי, (הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א) נחשב לאחד התלמידים הקרובים ביותר למרן הגראי"ל, הוא היה מגיע אליז בתכיפות גבוהה מאוד, וכך זכיתי גם אני להצטרף אליו. מן השמים זיכו אותי שזכות אבותי עמדה לי, ולבקשתו של אבי מורי שליט"א, זכיתי לקבל ממרן הגראי"ל הדרכה מפורטת בשנות הבחורות.

"לפני שנכנסתי ללמוד בישיבת פוניבז', ביקשתי מהרב שטיינמן שייתן לי הדרכה, על מה כדאי לתת דגש, מה היא הדרך שאני צריך לברור לעצמי בלימוד, לפי אילו פרמטרים אני צריך לבחור חברותות ועוד.

הפעם מרן זצ"ל כבר ממש צחק, ואני הרגשתי שזה נותן לי 'אשראי' להמשיך עוד קצת. התחלתי לשיר ניגון עתיק בידיש המיוחס להרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, ושנהוג לשיר אותו בעיקר בקרב חסידי סלונים... הניגון אומר שבעצם איפה שאני הולך הקב"ה נמצא איתי, איפה שאני יושב הוא איתי, מזרח דו, מערב דו... במזרח אתה נמצא במערב אתה נמצא, בכל מקום שהוא.

בנוסף ביקשתי מכל החברים שהיו נוכחים שיעזרו לי, וביחד אמרנו תהילים כדי שהבקשה שלי תתקבל. מרן זצ"ל אמר לי שהוא מוכן לדבר איתי על זה אחרי פורים, אבל אני מיד אמרתי שאחרי פורים אני כבר אתבייש מאוד, ולא אוכל לעמוד על שלי...

לבסוף קרא לי מרן זצ"ל, ולחש לי באוזן שהוא מוכן באופן עקרוני ללמוד איתי בחברותא, ולאחר פורים נסכם את הפרטים מה נלמד ומתי נלמד...

"א מצוה בשליימעס"

אחרי פורים, חשבתי לעצמי שעכשיו יש לפרוט את זה 'למעשה'. יש לי הסכמה עקרונית של הגר"ג אדלשטיין, אבל בלי לסכם על הפרטים זה לא יתקדם. מצד שני, התביישתי מאוד לבוא ולומר למרן: "הרב הבטיח, עכשיו הגיע הזמן לקיים..."

חשבתי לבוא בכיוון ההפוך. באתי למרן זצ"ל ואמרתי לו שאני נורא מתנצל. בטח הרסתי לו את שמחת הפורים, הצגתי דרישה לא מכובדת, מי אני ומה אני שיש לי בכלל זכות לדרוש מאדם גדול כמוהו שילמד איתי בחברותא...

אבל מרן זצ"ל חיך ואמר לי שלא הפרעתי לו בכלל. אדרבה, מאוד שימחתי אותו והוא מאוד נהנה. "תשאל את מי שהיו שם", הוא הציע לי, "אני כל הזמן חייכתי!".

"כשאני למדתי בישיבה, בתור בחור", סיפר לי מרן זצ"ל, "למד איתי אחד מצאצאי ה'יהודי הקדוש' מפרשיסחא זיע"א. הוא היה בחור מאוד חשוב, ושנה אחת, בפורים, הוא שתה יין והשתכר, ובמשך מספר שעות הוא התייפח וחזר שוב ושוב על אותו משפט.

"מרן זצ"ל חזר על המשפט, בידיש בהברה חסידית, כפי ששמע אותו מפיו של אותו בחור: 'דער יהודי הקדוש האט געזאגט, אז א ייד דארף טאהן א מצוה בשלימות'. הוא חזר על זה שוב ושוב: 'א מצוה בשליימעס'. (היהודי הקדוש אמר שצריכים לעשות מצוה בשלמות).

"הגעתי לישיבת פוניבז', ומיד התחלתי לחפש דרכים להתקרב למרן רבינו ראש הישיבה זצ"ל. כמובן שזה לא היה קל, מדובר בישיבה ענקית, רבי גרשון אומנם לא הוגדר אז כראש הישיבה, אבל כבר אז הוא היה ר"מ ותיק מאוד, מבוגר מאתנו ביותר מחמישים שנה... ואני לא היחיד שרוצה להתקרב אליו, כל בחור בישיבת פוניבז' רוצה, מטבע הדברים, להתקרב לראשי הישיבה והר"מים, ולשתות בצמא את דבריהם.

"הייתי ניגש אליו אחרי השיעורים לשאול שאלות והוא היה עונה בסבלנות, כמו לכולם. ניסיתי למצוא דרכים לאתר זמנים שבהם הוא פנוי יותר ואפשר לדבר אתו, אבל הוא הקדיש לי דקות בודדות בכל פעם.

"למרות הכל, החלטתי שאני לא נשבר. יש לי הוראה ממרן הגראי"ל שאמר לי לחפש דרכים, זה אומר להיות יצירתי, לא להסתפק בכך שאני מגיע כמו כולם.

"האמת, שחשבתי לפנות לראש הישיבה ולומר לו בצורה ברורה, שהרב שטיינמן הורה לי להידבק בו, אבל התביישתי".

תיקון לנשמה

עברו שבועות וחודשים, והנושא נשאר ללא שינוי של ממש, ואז כשהתקרבו ימי הפורים הכנתי תוכנית: אחד החברים בישיבה סיפר שהוא יודע איך אפשר להשתכר בקלות. מערבבים יין מתוק ויבש יחד עם עוד כמה משקאות, ומי ששותה כוס אחת מהתמהיל הזה, הופך שיכור בתוך דקות בודדות.

ביקשתי מאותו חבר שיכין לי תמהיל של כזה משקה, ושכשאנחנו עולים בפורים לביתו של הר"מ, הגר"ג אדלשטיין, שייתן לי לשתות את הכוס הזאת. אני חייב לאבד את הבושה כדי לומר לו את אשר על לבי!

הגיע יום הפורים והכל עבד לפי התוכנית. שתיתי את הכוס, אחרי כמה דקות כבר לא ידעתי בושה מה היא... ניגשתי לראש הישיבה זצ"ל, ואמרתי לו שמרן הגראי"ל שטיינמן הורה לי להידבק בו, ולכן אני מבקש שהרב ילמד איתי מוסר בחברותא...

מרן זצ"ל חיך ופטור אותי בלא כלום, אבל אני המשכתי להתעקש, ואף הסברתי את עצמי שאם הרב שטיינמן הורה לי להידבק בו, משמע שהרב שטיינמן ראה שהנשמה שלי פגומה, והיא לא תבוא על תיקונה, אלא אם כן אזכה ללמוד מוסר עם הגר"ג אדלשטיין...

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

הגאון רבי יהושע מישקובסקי שליט"א, ראש ישיבת 'אמרי משה'

חודש אלול. לאחר מכן מגיע ראש השנה. שנה חדשה, וחשבון חדש של פרנסה. מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד ראש השנה! מעכשיו ללכת לעבוד כל יום בלי להרוויח כלום, רק כדי שבשנה הבאה תהיה להם פרנסה, אחרי ראש השנה? שנה הבאה זה חשבון חדש, לא יעזור שום דבר שהם עושים עכשיו, כדי להשפיע על הפרנסה של שנה הבאה!".

תנאי קודם למעשה

בכל אופן, ממשך הגר"י מישקובסקי, לשמחתי הרבה וסייעתי דשמיא עצומה שהיתה לי, אולי בזכות ברכתו של מרן הרב שטיינמן זצ"ל, זכיתי שהגר"ג אדלשטיין לא קבע איתי חברותא קצרה פעם בשבוע כמו שקיוויתי שיקרה, הוא נתן לי הרבה יותר מזה. הוא קבע איתי שנלמד בשבת, כך שיצא שבחודשי הקיץ למדנו שעתיים, ובחודשי החורף היינו לומדים בליל שבת, לפעמים אפילו יותר משעתיים.

הלימוד הזה, אפשר לי להתקרב אליו מאוד, היינו לומדים מסכת ברכות, ולאחר מכן היינו מדברים על הסוגיא שנלמדה השבוע בישיבה, ומרן זצ"ל היה מאיר לי פנים ומסביר לי את כל מה שביקשתי שיסביר, שוב ושוב, בצורה מופלאה.

עם זאת, היה לו תנאי ללימוד איתי: באחת הפעמים הראשונות שלמדנו, אמר לי ראש הישיבה שהוא רוצה שאני אביא לו מדי שבוע שמות של שני בחורים מהשיעור, שצריכים חיזוק וקירוב. "אני לא יכול לדעת יותר מדי על הבחורים", אמר לי מרן זצ"ל, "אני ר"מ, וממילא הבחורים לא מספרים לי הכל. אבל אתה אחד הבחורים בשיעור, אני מבקש ממך שכל שבוע תמצא לי שני בחורים שאני יכול לעזור להם במילה טובה, בשיחה קצרה, או במחמאה".

מיד אמרתי לראש הישיבה שיש לי כבר שם של בחור אחד לתת לו, בחור שזקוק בדחיפות לשיחת חיזוק רצינית מהרב. מרן זצ"ל שאל אותי מי זה הבחור הזה, ואני עניתי לו "יהושע מישקובסקי...". הוא צחק ואמר לי: "יהושע מישקובסקי יכול להתחזק לבד, אני צריך שתיתן לי שמות של בחורים שלא יכולים להתחזק לבד, שהם שזקוקים לעזרה שלי כדי להתחזק".

"אני כל הזמן מתרפק בגעגועים לאותה שכרות שראיתי אצל אותו בן עליה!", אמר לי ראש הישיבה, "כשראיתי אותך בפורים, הזכרת לי קצת את אותו אירוע, ולכן מאוד נהנית!".

אגב, ב'שמחת תורה' שלאחר מכן, קרא לי ראש הישיבה, וביקש ממני לשיר את א דודעלע, כך הוא כינה את הניגון הזה ששרתי אז בפורים. אני הייתי נבוך, אמרתי לראש הישיבה, אבל עכשיו לא פורים, איך אני אשיר את זה פה? והוא ענה לי במעין נזיפה: "מה זה, זה היה 'פורים תורה'? זה דבר תורה של פורים? זה היסוד שלנו, החיים שלנו! מזרח דו מערב דו, דרום דו צפון דו! איפה שיהודי הולך הוא נמצא עם הקב"ה, צריכים לזכור את זה ולשיר את זה, לא רק בפורים אלא כל ימות השנה!".

כמו כן, שנים רבות אחר כך, בכמה וכמה הזדמנויות שהייתי שואל אותו שאלות אודות חובת ההשתדלות, הן במקרה ששאלתי על ענייני שלי, והן עבור אנשים אחרים שביקשו ממני לשאול עבורם, האם כדאי לעשות כך וכך כדי להרוויח מכך כזאת וכזאת, או שאולי עדיף להימנע מפעולות כאלו כי יש בזה גם סיכון מסוים וכדו'... הוא היה מחייך ועונה לי: "נו... מזרח דו מערב דו!!! הקב"ה נמצא בכל מקום, כל ההשתדלויות היתירות האלו לא יעזרו כלום, צריכים לסמוך על הקב"ה שהוא מנהיג את הכל כרצונו, ולהימנע מפעולות מיותרות שנועדו כביכול 'לעזור' לו...".

בהקשר לזה אציין, שפעם שמעתי ממנו דיבור מאוד מאוד חריף, אודות שאלה מסוימת ששאלו אותו לגבי אשה כלשהי שעבדה במקום שאין רוח חכמים נוחה הימנו. מרן זצ"ל אמר שהוא לא מבין איך האשה הזאת, או כל מי שעובד ומתפרנס מכאלו מקומות, מסוגל בכלל לעמוד בבית הכנסת בראש השנה וביום הכיפורים ולומר את פיוט 'ונתנה תוקף'.

"אומרים בפיוט 'מי יעני ומי יעשר', והיא עומדת שם ואומרת שהיא כביכול מאמינה שהקב"ה זן ומפרנס וקובע כמה יקבל כל אחד. אם היא מאמינה שהקב"ה זן ומפרנס, למה היא הולכת לעבוד בכזה מקום פסול??? להתחכם עם הקדוש ברוך הוא, ולתת לו כביכול דרכים לפרנס אותה, באופן שאינו עומד בכללי ההלכה??".

בהזדמנות אחרת, התבקשתי לשאול את מרן שאלה אודות אשה מסוימת שעבדה במקום כלשהו, ובאותו זמן זה יצא שאת רוב השכר שקיבלה בעבודה, היא היתה צריכה לשלם למטפלת שטיפלה בתינוק שלה.

הם חשבו שאולי כדאי לה להתפטר, שלושה חודשים הם יכלו להתפרנס מהפיצויים שהיא תקבל ממקום העבודה, ולאחר מכן שישה חודשים נוספים מדמי אבטלה.

השאלה שלהם היתה האם היא צריכה בכל זאת להחזיק בעבודה למרות שזה לא רווחי, כדי להמתין עד שהתינוק יגדל מעט ויצא לגן, ואז העבודה תשתלם יותר, או שאולי עדיף להסתכל על הטווח הקרוב בלי לדאוג את דאגת המחור.

היה זה בחודש כסלו, ומרן ראש הישיבה מיד עשה את החשבון: "בחודשים טבת שבט ואדר, הם יסתדרו עם כספי הפיצויים, לאחר מכן שישה חודשים נוספים יהיו להם דמי אבטלה, כלומר, עד סוף

מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל, היה הולך מידי יום ביומו לטייל באיזה גן או יער שקט, לצורך בריאותו, ולפעמים הייתי מלווה אותו ושמעתיו מצייר לעצמו איך הקב"ה ישאל אותו על מעשיו, ומה הוא ישיב על כל דבר. לפעמים היה אומר: "ריבוננו של עולם, אם תשאל אותי למה לא פעלתי מספיק עבור הילדים בעיר... אשיב לך שאני כבר פתחתי ישיבה וגם תלמוד תורה, ואי אפשר לי יותר, שטירחת הישיבה עלי"

פוסק הדור, מרן ראב"ד העדה החרדית, הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א, על המלחמות של הגויים ומלחמות הדת שאינן כדי לעזור לעצמם, אלא משנאה לישראל ושומרי התורה

'וַעֲתָה לְכָה נָא אֶרֶה לִי אֵת הָעַם הַזֶּה' (במדבר כ"ב, ו')

הקדוש ה'חפץ חיים' שאל, מדוע בלק קרא לבלעם לקלל את ישראל ולא קרא לו לברך את מואב, והלא בלעם היה לו כח גם לקלל וגם לברך, וכמו שנאמר "כי ידעתי את אשר תאור יואר ואת אשר תברך מבורך", וא"כ לכאורה היה יותר הגון שיקרא לו לברך את מואב, וממילא לא יוכלו ישראל להרע להם.

ואמר ה'חפץ חיים', שבלק היה שונא ישראל, ורצה לכלות את ישראל כמטרה בפני עצמה, מלבד עצם פעולתו להציל את מואב מפני בני ישראל, ולכן כשהיו לו שתי אפשרויות, או לברך את מואב או לקלל את ישראל, העדיף לקלל את ישראל שכן בדרך הקללה הרוויח לעצמו עניין נוסף, שראה בו כמטרה בפני עצמה.

וזו דרך הגויים, שרוצים לכלות את השני כמטרה בפני עצמה ולא רק כדי להציל את עצמם (עי' עוד בדברינו לעיל בפסוק ג' בעניין זה).

דבר זה רואים אנו בחוש בהרבה מלחמות של הגויים נגד ישראל מדורות עולם, שאין מטרתם במלחמה רק כדי להציל את עצמם מיד האויב, אלא מטרתם בעיקר להפסיד לישראל מתוך שנאה גלויה לעם ישראל, עד שפעמים הרבה הם מסכימים גם להפסיד לעצמם, כדי להשיג עוד מפלה לישראל.

ועובדא הווי קרוב לסוף מלחמת העולם השניה, שבאו גנרלים מהחזית והודיעו לצורך היהודים היטלר ימ"ש, שצריך בדחיפות את קרונות הרכבת כדי להביא חיילים ונשק למלחמה, וביקשו את רשותו להפסיק באופן זמני את השימוש ברכבות, עבור העברת יהודים למחנות השמדה להורגם, כיון שצריכים את הרכבות להעברת נשק לחזית המלחמה. הצורך רגז עליהם ואמר: "אינכם מבינים, עיקר המלחמה שלנו הוא למחוק את היהודים מהעולם, וכל עוד שנשארו כמה יהודים בעולם, לא היה כדאי לנו כל המלחמה" (עפ"ל), ושילח אותם בחרון אף. וכך הייתה גודל רשעותו שהסכים להמעיט בקרב הרבה חיילים

ונשק כדי להשמיד עוד יהודים הי"ד, ימח שמו וזכרו.

ובזמנינו אנו רואים כעין זה כאן בארץ ישראל, שהממשלה מקצצים מאוד בכל ההוצאות שלהם, אבל מאידך מייחדים תקציבים גדולים כדי לפעול מרובה, כדי להוציא בני ישיבות מלימוד התורה, וכל זה בעוד שאנשי הצבא גופא אומרים 'מה לנו ולצרה הזאת', הרי החרדים רק מפריעים לצבא בדרישותיהם המיוחדות לכשרות ותפילה וכיו"ב, ומ"מ השלטון דורש את גיוס בני הישיבות, כי אין כוונתם בגיוס החרדים לתועלת עצמם, אלא יש להם מטרה בפני עצמה, לשבור את החרדים ולשלוח אותם לצבא ל"כור ההיתוך" הטמא שלהם, בתקווה ששם יתרגלו לחיות כמוהם ויהיו עם אחד עם החילונים ח"ו.

הקדוש ה'חפץ חיים' הוסיף ואמר עוד, שיש להתבונן כאן בטהרת נפשם של ישראל לעומת שפלות נפשם של הגויים, דהנה בן ישראל שמצבו בכי-רע, מה הוא עושה, הולך הוא לצדיק ומבקש ברכתו ומתפלל להשי"ת שיושיעו, אך אינו מחפש לקלל את הצד השני המפריע לו, אבל אומות העולם בעת צרתם, אינם מחפשים רק את ישועת עצמם, אלא מחפשים להזיק ולקלל את הצד השני ומנסים לכלותו.

באכזריות, והשליכו לתוך תאי הגזים ריבי רבבות ובהם רבבות תינוקות וילדים, כי דאגתם לבעלי חיים לא היתה מתוך מידות טובות, אלא מתוך דאגה לעצמם ולתחביבם, ולכן בשעה שהגיעו הדברים לעם ישראל, השנאה קלקלה את השורה והם התפרצו בכל מידותיהם המוגנות והמושחתות לאין ערוך. ועלינו להודות להקב"ה שהבדילנו מן הטועים ונתן לנו תורתו הקדושה שהיא לבדה דרך האמת.

"אוי מי יחיה משמו קל" (במדבר כ"ד, כ"ג)

"אוי מי שמחיה עצמו בשם קל" (סנהדרין ק"ו ע"א)

נראה בביאור הדברים כפשוטו, דראוי לו לאדם שמדמה לעצמו שכל מה שהוא עושה זהו רצון הקב"ה ומחיה עצמו בכך, ואינו בודק עצמו בכל עת כדי לתקן עצמו, אלא בטוח הוא שהוא עושה רצון הקב"ה, וכאשר יגיע לעולם האמת יראה את מצבו המדויק, ויתברר לו שאם היה עושה חשבון עם נפשו כראוי, היה רואה כמה צריך הוא לתקן. וכעין זה שמעתי מפי כ"ק האדמו"ר מגור בעל ה'בית ישראל' זצ"ל לרמוז בפסוק (שמות י', כ"ו) "ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' עד בואנו שמה", שהאדם מסתובב בעולם הזה ומדמה שבוודאי כבר יצא ידי חובתו ועבד את ה' כראוי, אבל אנחנו לא נדע באמת מה עלינו לעבוד את ה', עד בואנו שמה לעולם הנצח, כי רק אז נבין כמה תובעים ממנו לעשות ולפעול, ויתכן שנראה שבזבזנו את זמנינו וכוחינו בעולם הזה שניתן לנו כדי לזכות על ידו לחיי נצח, ונבין מה החמצנו בעולם הזה.

והגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל, נשאל מאחד שטען שיש לו שעה אחת פנויה ביום, ושאל באיזה עניין בתורה הקדושה ראוי לו לקבוע לימודו באותה השעה, והשיב לו רבי ישראל שילמד מוסר, כי על ידי לימוד מוסר שעה אחת, ימצא ויראה שיש לו עוד שעות רבות פנויות ביום ללימוד התורה.

מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל, היה הולך מידי יום ביומו לטייל באיזה גן או יער שקט לצורך בריאותו, ולפעמים הייתי מלווה אותו, ושמעתי עושה חשבון הנפש ומצייר לעצמו איך הקב"ה ישאל אותו ביום הדין על מעשיו ומה הוא ישיב על כל דבר, וכך היה הולך ומונה את מעשיו ומוסר דין וחשבון מתוך פחד הדין, ולפעמים היה אומר: "ריבנו של עולם, אם תשאל אותי למה לא פעלתי מספיק עבור הילדים בעיר, שרוב רובם בלי חינוך חרדי, אשיב לך שאני כבר פתחתי ישיבה, וגם תלמוד תורה מלבד הישיבה, ואי אפשר לי יותר, שטירחת הישיבה עלי ואני מרגיש שאיני יכול עוד", וכך היה ממשיך לחשוב ולדון האם הקב"ה יתבע ממנו שעליו לפעול עוד, עד שהיה מגיע למסקנא שעשה כפי יכולתו, והקב"ה בוודאי לא יתבע ממנו עוד, וכפי הנראה למד כן מרבו החפץ חיים' שכידוע היה עורך בכל יום חשבון הנפש, והיה מכין עצמו כל חייו ליום הדין.

(מתוך הספר 'ביאורים והנהגות' על התורה)

ובעונותינו הרבים, היום נתפשט, שכאשר יש איזה ריב או מחלוקת בישראל, מקללים אחד את השני, ויש לדעת שזהו דרכו של בלעם ולא דרכם של ישראל. ושמעתי מפי הרה"ק בעל ה"דברי יואל" מסאטמאר זצ"ל, שבכל דרשותיו שדרש ודיבר על משמר התורה, אע"פ שהתריע כדרכו נגד פריצי ורשעי עמינו, מ"מ מעולם לא קילל ולא דיבר אישית נגד תלמיד חכם או צדיק, וכן הרה"צ רבי עמרם בלויא זצ"ל אמר לי פעם, שבכל דרשותיו נגד המתפשרים הוא נזהר מאוד שלא להזכיר את שם המתפשרים כדי שלא לפגוע בהם, שהוא לוחם כנגד השיטה ולא כנגד בעלי השיטה.

"יִתַּטּ הָאֲתוֹן מִן הַדֶּרֶךְ וַתִּלְךָ בְּשִׂדָּה" (במדבר כ"ב, כ"ג)

"הרשע הזה הולך לקלל אומה שלמה שלא חטאה לו, ומכה אתונו שלא תלך בשדה" (מדרש תנחומא בלק, ח)

פשוטו של המדרש לבאר את גודל הביזיון של בלעם בעיני כל שרי בלק שהלכו יחד עמו, שהיה צריך להכות את אתונו, ולא היה יכול לפעול בדיבור לבד, וא"כ איך יוכל להשפיע לקלל אומה שלמה רק בדיבור. אמנם נראה לבאר עוד כונת המדרש, שבאו לבאר גודל צביעותו של בלעם. דמחד גיסא הלך לקלל אומה שלמה שלא חטאו לו במטרה לכלותה מעל פני האדמה, אך מאידך, תוך כדי שהוא עושה דרכו לכלות אומה שלמה, הוא עושה פעולות שאתונו לא תיכנס לשדה אחר, כדי שלא ייחשב כגולן שבהמותיו אוכלות ומזיקות בשדה אחר.

והדברים נוראים: יכול להיות אדם שנראה כלפי חוץ כאדם טוב לב, שגם מקפיד מאוד שבהמתו לא תיכנס לגזול משדה אחר, אך באמת הוא מושחת מאוד במידותיו, ובשעה שנוגע הדבר לרווחיו הפרטיים, מתגלה קלונו בכל מידותיו הרעות המקננות בליבו, עד שלא איכפת לו לקלל ולכלות אומה שלמה מתוך שנאה עצומה.

כן אנו רואים אצל בני אדם המסתובבים בינינו, שישנם אנשים המדקדקים במצוות קלה כבחמורה, אבל כאשר פוגעים בהם, מתפרצים מידותיהם הרעות החוצה, ועלולים הם לפגוע באחרים בלא שום רחמים.

וסוד העניין וביאורו שמעתי פעם מפי הגה"צ רבי אליהו דסלר זצ"ל, שהאדם מצד טבעו מלא במידות רעות, וכדי להכניע את מידותיו הרעות מוכרח האדם ללמוד מוסר ולהתעסק בתיקון המידות, אך אם אינו לומד מוסר, הרי הוא נשאר בצורתו הטבעית עם כל מידותיו הרעות שנוול עמן, ולכן גם אם הוא מדקדק במצוות, או גם אם בימים כתיקונם הוא נעים מאוד לסביבתו, אבל כשמגיע דבר שנוגע לעצמו ולכבודו, מתפרצות כל מידותיו המוגנות כלפי חוץ, והוא עלול גם לפגוע בשני, ולפעמים גם מתוך מחשבה שהוא עושה הכל לשם שמים ומתוך כוונה טהורה.

ובדור האחרון ראינו אצל הנאצים ימ"ש, שמחד גיסא היו מראשי העוסקים בפעולות למען הגנת בעלי חיים, והיו נחשבים בין האומות לאומה נימוסית ואנושית, אך מאידך בשנאתם לעם ישראל הם הרגו

"לאחר הנחיתה הכנסתי את החבילה לתוך התיק שלי. אבל כשעברתי את הביקורת, ביקש השומר לפתוח את התיק וחיטט בין החפצים. הוא הציץ והסתכל, אבל את החבילה עצמה הוא לא ראה. הוא הוכה בסנוורים"

הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, על דמותו המיוחדת של כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז זצ"ל, ועל החבילה שהעביר על פי בקשתו של בנו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יעקב א. לוסטיגמן

בשבוע שעבר הבאנו עלי גיליון שיחה מיוחדת שקיימנו עם הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, רב בית המדרש 'היכל צבי' צאנז בירושלים, ומגדולי מרביצי התורה בדורנו. השיחה עסקה בדמותו הקמאית והעילאית של כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז זצ"ל, שהיה מכונה בפי כל 'הרבי מקלוינזבורג', על שם העיר בה כיהן ברבנות לפני השואה.

אנו ממשיכים את השיחה השבוע בנושא שהזכיר הגר"ח שמרלר שליט"א, שהרבי זצ"ל היה בבחינה של 'פושט צורה ולובש צורה', והיו לו כמה דמויות, בהנהגה הציבורית ובהנהגה הפרטית מול אנשים שבאו להתיעץ עמו ולהתברך מפיו.

"היתה לו חשיבה אסטרטגית, הוא היה יזם ראשון במעלה. הוא יכול היה לשקוד על תלמודו במשך שעות רבות, לאחר מכן להתפלל בהשתפכות הנפש, ולשפוך נהרות של דמעות במשך כמה שעות נוספות, ולאחר מכן להקים קריה או לבנות בית חולים, ובהמשך למסור שיעור לתלמידים בכזאת התלהבות ועם כזאת הארת פנים, זה היה מדהים.

"כשהרבי החליט להקים את קריית צאנז בנתניה, לא היה שם כלום, רק חול. אבי מורי היה אחד מחמשת הדו"רים הראשונים בקרייה.

"סיפר לי אבא זצ"ל, שהאזור כולו היה חול ושוממה, על חוף הים, הרחק מן העיר נתניה, בפינה מבודדת. פעם כשהיה צורך לקנות את איזה מצרך לבית, צעד אבי מורי קילומטר וחצי בחול כדי להגיע למכולת הקרובה בנתניה הסמוכה... כשהוא הגיע לעיר, היו שם שני חילונים שראו אותו, אחד מהם הצביע עליו ושאל את חברו: 'מה זה?...'

"הם אפילו לא דיברו עליו בלשון 'מי זה' כמו שאומרים על בנאדם, אלא 'מה זה', כאילו היה זה איזה בעל חי מוזר ומשונה. עד כדי היתה נתניה מנותקת מיהדות. אבל הקריה החסידית גרמה לכך שאנשים נוספים הגיעו בהמשך, נתניה שינתה צורה, לא מזמן אמרו לי שכיום יש בנתניה יותר מ-2,300 בתי כנסת. רוב חברי המועצה בנתניה הם יהודים שומרי תורה ומצוות!

"אבל מה? הרבי לא סתם סחב אנשים לגור במדבר שממה, הוא גם חשב על העתיד שלהם, אז הוא הקים בית חולים, אין צורך להסביר כמה זה דבר מורכב ומסובך להקים בית חולים, אבל הוא

לא נרתע ולא נבהל. בכך לא אמר די, הרבי הקים גם בית מלון וגם בית אבות, כמובן גם תלמוד תורה ובית ספר לבנות, ישיבה וסמינר וכו' וכו', הוא חשב קדימה, הרבה שנים קדימה, עד היום עדיין ניתן להרגיש היטב את ההשקעה האדירה שלו בכל פסיעה ופסיעה בקריית צאנז.

"את כל זה עשה הרבי, אחרי שעבר את השואה הנוראה, בה איבד כידוע את רעייתו ו-11 ילדיו. עוד לפני שפרצה המלחמה, הוא כבר היה בשיא תפארתו והצלחתו, ולאחר מכן איבד את הכל, עבר ייסורים קשים, ושב והתאושש ביתר שאת, כשהוא מקים מחדש משפחה לתפארת, בונה מוסדות ומשפיע על אלפים ורבבות. זה לא יאומן שיש ילוד אשה שמסוגל לכל זה.

"הרבי עצמו היה מסביר שאחרי מה שהיה, הוא הרגיש שיש לו שתי אפשרויות. או לשקוע בעשייה של הרבצת תורה ובניית מוסדות עד כלות הכוחות, או שהוא חלילה וחס ישתגע מצער על מה שהיה."

מעשה ניסים

שמעתי מאבי מורי שני סיפורים מופלאים, שאני חושב שחשוב להעביר אותם הלאה. הרבי זצ"ל אמר לו כמה פעמים, שמאחר והוא ניצל מהצורך הנאצי בדרך נס, הרי כל החיים שלו הם מעשה ניסים, ולכן אסור לו ליהנות בעולם הזה בשום אופן, כי חז"ל

הזהירו שלא ליהנות ממעשה ניסים...

"אבא סיפר לי שכשהרבי החל להכין את השו"ת שלו 'דברי יציב', שאבי מורי כתב אותו מפיו של הרבי, הגיעה העת והכרך הראשון כבר היה מוכן. הוא עבר עריכה ולאחר מכן הגהה מדוקדקת, הדפיסו אותו ברוב עמל וגיעה, וכרכו את הספר הראשון כדי להביא אותו לרבי."

"אבא היה בטוח שכשהרבי יראה את הספר, הוא מאוד יתרגש ובוודאי יעלעל בין דפיו בשמחה. אבל כשהוא הביא את הספר, ישב הרבי והתבונן בספר הסגור במשך כמה דקות, לבסוף ביקש שיכניסו את הספר לארון, ולא הציץ בו. 'אני לא רוצה ליהנות בעולם הזה', אמר..."

"שוב היה מעשה, שנים לאחר מכן, הרבי פיתח את המוסדות גם בבני ברק, ולאחר עמל וגיעה קנו שטח ובנו עליו מבנה מכובד למוסדות צאנו ברחוב רבי יהודה הלוי."

"באותה העת אירע שהיה צורך לנסוע לאחד מגדולי ישראל, ואבא הצטרף לנסיעה יחד עם הרבי. לפני שנכנסו למכונית כדי לחזור הביתה, לחש אבא על אוזנו של הנהג שיעבור דרך רחוב רבי יהודה הלוי, כדי שהרבי יוכל לראות את המבנה שהקים בעמל וביגיעה רבה."

"ואכן, כשנכנסה המכונית לרחוב רבי יהודה הלוי, אמר אבי מורי לרבי שיסתכל, הנה פה הבניין שהוא בנה בבני ברק ושרק באחרונה נחנך, אבל הרבי השפיל את עיניו ולא רצה לראות את פרי עמלו. הוא לא אמר דבר, אבל אבי מורי כבר הבין היטב, מדוע בחר הרבי שלא לשזוף את עיניו במראה הבניין שלו."

גם נשים וילדים

"מעניין לציין שהעניין הזה של 'פושט צורה ולובש צורה', היה נכון לא רק לגבי זה שהוא יכול היה ללמוד בהתמדה, ולאחר מכן לעסוק בהקמת בית חולים, אלא גם בכל אחד מהתחומים בפני עצמו, הוא יכול היה לעשות את זה ברמה הגבוהה ביותר וגם ברמה הבסיסית ביותר, זה שהוא בנה בית חולים, לא היה מונע אותו מלחשוב גם על דברים קטנים יותר, וזה שהוא היה מוסר שיעורים וכותב תשובות בפלפול חריף ובסגנון של 'גג על גג', לא הפריע לו למסור שיעורים בפשטות, בשפה ברורה ונעימה כך שאפילו נשים וילדים הבינו אותו מצויין."

"כך היתה גם סבתי ע"ה, אמו של אבי מורי זצ"ל, שהיתה כבת 88 וישבה במרפסת הבית הסמוך לבית המדרש, כשהרבי היה מוסר שיעורים בחומש-רש"י, הוא היה אומר את השיעור עם רמקול והיה קולו נשמע היטב גם מחוץ לבית המדרש. הסבתא היתה יושבת במרפסת עם חומש, ומקשיבה לשיעור, והיא היתה מבינה כל מילה, כי הוא היה מסביר את הדברים בצורה כל כך מתוקה ופשוטה, עם סיפורים ואמרות טהורות, עם גאונות אדירה שאותה הוא תרגם לשפה הכי פשוטה, כדי שכולם יבינו אותו."

"אגב זה אציין, שהיה מתפלל ומוריד דמעות כמים מדי יום בברכת 'אהבת עולם' לפני קריאת שמע. לפעמים הוא היה יכול

להאריך בברכה זו לבדה 25 דקות ואפילו חצי שעה, והיה חוזר על המילים ומתחנן לפני בורא העולם: 'ותן בליבנו בינה, איך בעט דיר טאטע, האב שוין רחמנות, ותן בליבנו בינה... זיסער באשעפער, ותן בליבנו, ותן בליבנו, ותן בליבנו בינה להבין ולהשכיל, אוי טאטע אוי אוי טאטע...!'

"גם כשהוא כבר היה גאון עצום וידע לפלפל בכל מכמני הש"ס והשולחן ערוך, ובכל מקצועות התורה, הוא היה בוכה כמו ילד קטן, מתחנן שהקב"ה יזכה אותו להבין את התורה הקדושה, בהרגשה שכל חייו תלויים רק בבקשה הזאת."

הוכו בסנוורים

"ואסיים במעשה שבדידי הווא עובדא: בחודש אלול שנת תשמ"א, נסעתי לארה"ב. הרבי התגורר שם באותה התקופה, ונסעתי אליו כדי להסתופף בצלו מספר שבועות, וגם להיות אצלו בימים הקדושים של חודש תשרי."

"לפני שיצאתי מנתניה לכיוון שדה התעופה, נכנסתי אל בנו ממלא מקומו, כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, שהיה אז רב הקריה בנתניה, כדי להיפרד ממנו כפי שנהגו בתפוצות ישראל ומופיע גם בהלכה שנכנסים לרב כדי להיפרד ממנו כשיוצאים מהעיר."

"הרבי שליט"א קיבל אותי במאור פנים, ואיחל לי הצלחה בדרכי ושאשוב בשלום לבית אבי. לפני שיצאתי מביתו הוא ביקש ממני להמתין רגע, כי הוא רוצה לשלוח איתי משהו לאביו, הרבי זצ"ל. "האבא ביקש שאשלח לו מהארץ בשר ליום טוב", הסביר לי הרבי שליט"א, 'הוא לא אוכל בשר בחו"ל אלא רק בשר שמגיע מהארץ'."

"אני הייתי בחור צעיר וקצת חששתי, אמרתי לרבי ששמעתי שבגבולות של ארה"ב לא מרשים להכניס דברי מאכל, הם עלולים להחרים לי את הבשר, ואולי גם ינקטו נגדי בהליכים פליליים עם ניסיון הברחה..."

"אבל הרבי חיך ואמר לי שאין שום סיבה לדאגה: 'אבא ביקש שאשלח לו בשר ליום טוב! אני מבטיח לך שהבשר הזה יגיע אליו כרצונו, והשומרים בגבולות? אל תדאג מהם, והאנשים אשר פתח הבית הוכו בסנוורים!'"

"כמו כן קיבלתי הנחיה שכשאני מגיע למטוס אבקש להכניס את החבילה למקפיא של המטוס. כך אכן היה, עליתי למטוס, ניגשתי לראש הצוות ואמרתי שיש לי חבילה שצריך להכניס למקפיא. הוא מיד שאל אותי 'אתה שמרלר מנתניה?', והתברר לי שמישהו בצאנו כבר דאג מראש לוודא שבטיסה הזאת יסכימו לבקשה של הנוסע שמרלר מנתניה, ויכניסו את החבילה העטופה למקפיא."

"לאחר הנחיתה הכנסתי את החבילה לתוך התיק שלי. אבל כשעברתי את הביקורת, ביקש השומר לפתוח את התיק וחיטט בין החפצים. הוא הציץ והסתכל, אבל את החבילה עצמה הוא לא ראה. הוא הוכה בסנוורים כמו שאמר לי הרבי שליט"א, שהוא בטוח שהכח של אביו הקדוש בוודאי יעזור את עיניהם ולא יאפשר להם לראות מה בחבילה!"

"אבא סיפר לי שהוא היה מחטט בפח האשפה של הישיבה, בדק אולי נשארו כמה חצאי פרוסות של לחם, אם היה מוצא הוא היה שמח ומאושר, נוטל ידיים ואוכל בשמחה לחמו, ואם הוא לא מצא שאריות הוא היה נשאר רעב, אז הוא פתח גמרא והתיישב ללמוד כדי להשקיט את הרעב, והפלא הגדול הוא, שהשיטה הזאת באמת הוכיחה את עצמה..."

דמותו המאירה והייחודית של גאון הגאונים רבי פנחס שרייבר זצ"ל, בשיחה מיוחדת עם בנו הגאון רבי דוד שרייבר שליט"א

"לא ראה עמל פִּי שְׂרָאֵל" (במדבר כ"ג, כ"א)

השבוע החלטנו לכתוב מעט על דמותו המאירה והטמירה, של גאון הגאונים רבי פנחס שרייבר זצ"ל, אב"ד אשדוד וראש ישיבת ברסלב, אשר זכה להעמיד תלמידים הרבה, ובכל זאת, נותר צנוע ועניו והתרחק מהפרסום כמטחווי קשת, אבל כבר אמרו חז"ל מה סופו של הבורח מן הכבוד - שהכבוד רודף אחריו, וזכה רבינו זצ"ל להעמיד אחריו שבעה בנים וחתנים, אשר כולם מאירים לארץ ולדרים עליה, בהרבצת תורה לאלפים ולרבבות.

שוחחנו עם בנו חביבו הגאון רבי דוד שרייבר שליט"א, בעל ה'דיני מגדים' ומחשובי מורי ההוראה, ששיתף עמנו צרור של עובדות מופלאות, על הדביקות המופלאה של אביו הגדול בתורה הקדושה שהיתה משוש חייו ועיקר העיקרים של חייו.

"כששאלו את אבא זצ"ל כיצד הצליח להגיע לכזאת דרגה של אהבת תורה", מספר בנו רבי דוד, "הוא היה אומר שאביו רבי ישראל בונם זצ"ל, היה לומד אתו כסדר את דברי ה'אור החיים' הקדוש בכל מקום שבו הוא מדבר על מעלת התורה, ומדגיש שוב ושוב שכשאדם זוכה להידבק בתורה הקדושה, כל הגוף שלו נהיה משועבד ומחובר לתורה, והיא השולטת על מצבו הגופני.

"הלימוד הזה חדר בעצמותיו, ועשה אותו למי שהוא היה. ומה שהכי מדהים זה, שאבא התייחס מאביו כשהיה בן עשר... מתי הספיק אביו ללמוד איתו את דברי ה'אור החיים' הקדוש? מי יודע באיזה גיל הוא היה כשאביו ישב אתו וקרא יחד אתו את המילים הללו, שחדרו עמוק כל כך לתוך הלב שלו..."

"מי שקרא את הספר הנפלא 'ואיוותר אני לבדי', שמעלה על נס חלק אחד מחייו של אבא זצ"ל, יכול להתרשם שם על אילו קשיים הוא התגבר, מאז שפרצה המלחמה ובמשך שנים, כמה הוא דאג לאחיו הצעיר ממנו למרות הקושי העצום עמו התמודד.

"והאמת, שההסבר היחיד כיצד יכול היה להתמודד עם כל הקושי העצום הזה, הוא רק הדבקות שלו בתורה, דבקות שהעלתה אותו למצב שבו הוא היה מעל הטבע. זה היה המנוע שנתן לו להתגבר על כל מה שעבר כל חייו."

לאחר ההקדמה הכל כך מיוחדת, פותח הגר"ד שרייבר בסדרה של עובדות שאירעו עם אביו, ומדגיש שכל הסיפורים הללו הם אמת לאמיתה, והוא יודע בידיעה ברורה שהם אכן אירעו כפי שמתואר:

"אבא היה חלק מקבוצת 'לדי טהרן' הידועה. מרן החזון איש זצ"ל הורה לרב משה חיים אקון שיודיע לרשויות, ששני הילדים שרייבר, אבא ואחיו, הם קרובי משפחתו, וכך חילצו אותם מילדי טהרן. לאחר שחולץ משם והגיע לאחר כמה טלטולים ל'בתי אבות' בפוניבז' בבני ברק. הוא היה בודד בעולם, ולא היו לו אמצעים בכלל. למעשה היה לו זוג מכנסיים אחד בלבד, והוא היה מכבס אותם פעם בשבוע, ביום חמישי בערב. בזמן הכיבוס והייבוש הוא היה לובש פיז'מה ולמד בחדר.

"מצב זה נמשך שנה וחצי, ובתחילת החורף הוא החליט להקדיש לימוד מיוחד לאותם 'לילות שיש' שהוא לומד בחדר, ואכן באותו החורף הוא סיים את כל הספר 'תקפו כהן', בעודו יושב בחדר וממתין שהמכנסיים יתייבשו.

"אבל ארע פעם שזוג המכנסיים נקרע, ולא היתה לו שום אפשרות להשיג זוג אחר. לכן צעד אבא ברגליו במשך שעות, עד לביתה של משפחת אקון בתל אביב, שם תפרו לו את המכנסיים..."

שאריות הוא היה נשאר רעב, אז הוא פתח גמרא והתיישב ללמוד כדי להשקיט את הרעב, והפלא הגדול הוא, שהשיטה הזאת באמת הוכיחה את עצמה...

"וכך במשך כל חייו, למרות הקושי הכאב והמשקע העמוק שסחב עמו כל ימי חייו, כך העיד על עצמו, אבל כאשר קרה, והגיע לבקר חבר שעבר עמו את מסכת החיים הנוראה של ילדי טהרן, ועשרות שנים לא ראה אותו, מפני הנימוס ישב ושמע אותו, ושוחחו זמן מועט ובה סיים, וכך גם כשנפגש אחרי עשרות שנים, עם שני חברי נעורים שלמדו אתו ביחד בת"ת בעיירה ירוסלב, שוחח איתם רגעים ספורים וסיים, ומפני הנימוס כל נושא שיחה שניסו להעלות על אותם ימים, אמר שכבר אינו זוכר וכך הסתיימה לה השיחה במהרה. "אבל האמת היתה שהוא זכר היטב, הוא גם אמר לי שהנושאים האלו דווקא מאוד מאוד מעניינים אותו, ומעוררים אצלו רגשות מאוד חזקים, אבל מה לעשות שעוד שורה בגמרא חשובה יותר בעיניו, ועוד רגע אחד של לימוד מעניין אותו עוד יותר מזיכרונות הילדות המתוקים והנעימים.

"כשהוסר מסך הברזל מעל ארצות חבר העמים, עם נפילתה של ברית המועצות, שאלה אמי מורתי את אבא, אם הוא חושב שהוא יוכל לאתר את המקום של קברי אבותיו, אבא הרהר קמעה, שיחזר, וענה שאם העצים באותו מקום ביער נשארו כבעבר הוא יזהה את המקום. שאלתי נו, אולי באמת כדאי שאבא יסע לקברי אבותיו, אבל הוא ענה לי בביטול 'אה, חבל על הזמן'. אמרתי לו שכבר יש כמה שנסעו לציון הוריהם, עכשיו לאחר נפילת מסך הברזל, אבל ענה לי 'יש כאלו שנסעו, אבל לי אין זמן'..."

"למעשה הוא לא היה מעורר אף פעם על גודל חומר העיון של ביטול תורה. הגישה שלו לנושא היתה הרבה יותר פשוטה, כשיש לך גמרא לפניך, אתה מניח אותה ועוסק בשטויות? כמה יכול בנאדם להיות נמוך ושפל כדי להגיע למצב כזה, שבמקום ליהנות מעוד שורה בגמרא, הוא בוחר לשמוע חדשות. גם אם היה בחדשות איזה נושא שכל העולם סער וגעש, אירועים היסטוריים רבי משמעות, מבחינתו מי שגול מעצמו זמן כדי לדבר עליהם או להתעדכן בנעשה, הוא אדם עם מנת משכל די נמוכה, כי כל מי שהוא חכם ומבין ענין, יודע הרי שהגמרא הרבה הרבה יותר מעניינת..."

את האופן בו היה רואה את נושא לימוד התורה, אפשר ללמוד מהמעשה הבא: "כשהיינו ילדים קטנים", מספר בנו הגר"ד שליט"א, "היו מגיעים אלינו הביתה בחורים מהישיבה ללמוד עם אבא שולחן ערוך 'יורה דעה'. בבית שלנו היה רק סט אחד של שולחן ערוך, אבל זו לא היתה בעיה כלל: הבחורים הצטופפו בצד אחד של השולחן, ליד הכרך הפתוח, ובצדו האחר, אינו מביט בהם אפילו, ישב אבא וציטט בעל פה את דברי השו"ע.

"הוא ציטט קטע, הסביר, המשיך לציטט את הש"ך, הט"ז, ה'פרי מגדים', 'פתחי תשובה' ושאר נושאי הכלים. הוא היה מצטט, מסביר, משווה בין האחד לשני, מה ההבדל בין השיטות השונות

"פעם סיפר לי אבי זצ"ל, שהוא ידע שיש לו דודים בארץ, אחיו של אביו ואמו שעלו לארץ לפני השואה, והוא אפילו הכיר וזכר אותם, כי הם גרו יחד בעיירה לפני פרוץ המלחמה. שאלתי את אבא למה הוא לא הלך לחפש את קרוביו, בוודאי היו מקבלים אותו בשמחה ומסייעים לו כפי יכולתם, אבל הוא ענה לי בפשטות: 'לא היה לי זמן לזה, לא בשביל זה נשארתי לחיות!'..."

"בחורף הראשון שלו בישיבה חזר 16 פעם על מסכת יבמות עם רש"י ותוס' ועם פירוש הרא"ש מתחילה ועד סוף. 'זה פשוט, צריך רק לשבת וללמוד, ורק לשבת וללמוד', שח בחיבה. בכל מסכת שסיים בבחירתו, היה יורד למרן החזו"א זיע"א, ונבחן אצלו על כל המסכת ב'מבחן סיכה', מכרך לכרך. גם את צאצאיו היה בוחן בשאלות בלתי שגרתיות: כמה פעמים מוזכר רבי יהודה במסכת? מהי המילה האחרונה בכל עמוד? כך שאל את הקטנים. מהגדולים תבע יותר... היה ברור לו שאלה שאלות פשוטות וקלות, שמי שלמד היטב מוכרח לדעת במקום את תשובתן. הרגעים המאושרים בחייו, היו כשנכדיו וניניו עמדו ב'מבחן'..."

הגר"ד שרייבר, מבקש לחדד נקודה חשובה: "מי שלא הכיר את אבא זצ"ל, יכול אולי לחשוב שפשוט לא היו לו רגשות. הוא כנראה היה כל כך שקוע בתורה שהוא שכח את כל הטבעים האנושיים ולא היה לו שום קשר אליהם. אבל האמת היא שזה לא יהיה נכון לחשוב כך, אבא התגעגע בגעגועים עזים למשפחתו ולהוריו, ועד אחרית ימיו יכולנו לשמוע ממנו מפעם לפעם מעין פליטות פה, שבה היה מבטא את הגעגועים אליהם, ונאנח על חסרונם ועל כך שלא זכה לגדול בצלם יותר שנים.

"עם זאת, היתה פעם שהרב וונדר שלמד אתנו בישיבת פוניבז', סיפר לו שיש לו תמונות מהעיירה ומהבית, בית הילדות של אבא, והציע לו לבוא לפנימייה כדי לעיין בתמונות, אבל אבא זצ"ל לא נעתר להצעה, והסביר שהוא מדי עסוק בסוגיא הנלמדת, אין לו זמן להסתכל בתמונות..."

"אבל היתה לו שיטה מאוד מיוחדת להתמודד עם הגעגועים העזים, שהיו תוקפים אותו בלילות כשהיה שוכב לישון, וכך הוא היה מספר בעצמו, שכשהגעגועים גברו מאוד והחלו לצער אותו צער רב, הוא היה לוקח גמרא ועושה חשבון: 'היום למדתי שעה, ועוד שעה! ועוד שעה!!!' וכך היה מגיע עד שמונה שעות, ואז היה קורא בסיפוק והנאה 'א מחיהה!!! אהההה'..."

"השיטה הזאת התבררה כיעילה גם לדכא את תחושת הרעב. הרי בישיבה המצב הכלכלי היה דחוק מאוד, מה הביאו לארוחת ערב? קצת לחם שחור. ומה קרה לבחור שהיה שוקע בלימוד ושוכח לבוא לארוחת ערב בזמן? כשהוא היה מגיע לחדר האוכל, לא פעם זה היה אחרי שכבר סיימו לפנות את השאריות מהשולחנות.

"אבא סיפר לי, שהוא היה מחטט בפח האשפה של הישיבה, בדק אולי נשארו כמה חצאי פרוסות של לחם, אם היה מוצא הוא היה שמח ומאושר, נוטל ידיים ואוכל בשמחה לחמו, ואם הוא לא מצא

בביתו של הרב הקדוש בעל ה'שפת אמת' מגור זצוק"ל היה כלי נאה ומיוחד: בקבוק העשוי מאבן קריסטל יקרה ביותר. היה זה כלי יקר ביותר בכל קנה מידה. באחד הימים, כשסידרה בתו את מזנון הכלים היפים, חמק מבין ידיה בקבוק זה, ובנפילתו על הארץ התנפץ לרסיסים! קול הנפץ נשמע היטב בחלל הבית, וה'שפת אמת' יצא מחדרו לבדוק מה קול הרעש...

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על אין מקרה בעולם!

"וַיִּקְרַךְ אֶלְקִים אֶל בְּלָעַם וַיֹּאמֶר אֵלָיו" וגו' (במדבר כ"ג, ד')

ונימה בנימה, על ידי חיפוש הנהגת "מידה כנגד מידה" שבכל דבר, עד שיתברר ויתאמת אצלנו מה צריך לתקן, ועל מה הוא נענש כאן.

בביתו של הרב הקדוש בעל ה'שפת אמת' מגור זצוק"ל, היה כלי נאה ומיוחד: בקבוק העשוי מאבן קריסטל יקרה ביותר, היה זה כלי יקר ביותר בכל קנה מידה.

באחד הימים כשסידרה בתו את מזנון הכלים היפים, חמק מבין ידיה בקבוק זה, ובנפילתו על הארץ התנפץ לרסיסים! קול הנפץ נשמע היטב בחלל הבית, וה'שפת אמת' יצא מחדרו לבדוק מה קול רעש הנפץ.

בראותו הבקבוק היקר מנופץ התעצב מאוד אל ליבו, והיה מצטער וכואב על הכלי היקר שנשבר. באותה שעה עמד בחדר ההמתנה אחד מחסידי גור, איש נגיד מעשירי העיר לודז', שלא היה יכול לראות בצערו הגדול של רבו. ניגש אפוא אל הרבי ואמר: "רבי, למה להצטער כל כך? הנה אני מתחייב להמציא כאן בקבוק יפה ויקר יותר מזה שנשבר! ברוך השם הנני בעל אמצעים, ויכולני לרכוש זאת עבור בית הרבי!".

פנה אליו ה'שפת אמת' בחיוך מר, ואמר: "אל תהיה נער, וכי

בספר 'קומץ המנחה' (ח"ב אות נ"ד) להרב הקדוש מוהרצ"ה מלובלין זצוק"ל, פירש ענין "ויקר" מלשון מקרה [ענין רש"י ויקרא א, א]. ללמדך, שהיה בלעם בכפירתו תולה הכל בדרך 'מקרה', ומכחיש אמונת אלוקי עולם, עפרא לפומיה, והיה הולך תמיד לקראת נחשים, לומר שהכל תלוי במקרה הטבע.

לכן העידו חכמינו ז"ל (ויקרא רבה א, יג) בלשון "ויקר", שהוא לשון טומאה ומקרה. כי הטהרה באה מצד סיוע השם יתברך והשגחתו, אבל הטומאה - מקרה, מצד העדר ההשגחה כביכול, אחר שפותחין לו לילך כמה שירצה בלא סיוע, כלשון חז"ל (יומא לח:)

מסופר על הרב הקדוש רבי רפאל מבערשיד זצוק"ל, תלמידו הנאמן של הרב הקדוש רבי ר' פינחס מקאריץ זצוק"ל, שהיה איש אמת עד למאוד, כאשר למד אצל רבו להיזהר עד מאד באמיתת כל דבר.

פעם אחת כשהחזיק אחד מילדיו הקטנים בכוס ושתה משקה, נשמטה הכוס מידו ונשברה. נבהל הצדיק מאד על שקרה כזאת בביתו, והחל חוקר ודורש את כל בני הבית, אם יש בידם איזה עוול שעשו שבשביל זה קיבלו העונש במידה כנגד מידה שנשתברה הכוס.

לא שקטה רוחו עד שנודע לו שורש סיבת המקרה, שאירע איזה כעס בבית, רחמנא ליצלן, שמזה הסתובב המקרה.

מטיב מעשה זה נוכל ללמוד, עד כמה צריך האדם להתבונן בדרכיו, ולבדוק פסיעותיו תמיד. מכל מכשול קטן הנקרה בדרכו - צריך להתעורר לתקן את אשר צריך תיקון. לפעמים, כאשר נתבע ממנו רצון של מעלה ביתר חוזק - אם אינו מבין חובתו מן המקרים הראשונים הזעירים, אזי מגיעים אחר כך מקרים יותר קשים, רחמנא ליצלן, כדי לזעזעו ולעוררו לתשובה, כידוע.

לפיכך, אם רואה אדם בביתו שאין העניינים מתנהלים כשורה, והוא מסובב בבעיות ובחבילין דמעיקין, יבדוק ויחפש ויערוך בדק ביתו, מה גרם והביא לכלל בעיותיו וחסרונותיו, ויבקש מהשם יתברך לתקנו בעצה טובה ולהננו בבניה ודעת, שיוכל לקשור דבר בדבר

להגיש בזמנים קשים שכאלו, אבל כרגע יש מעט בביתי כדי לחיות מעט את רעבון נפשך!"

"צר לי!", ענה הבחור לבן שיחו, "אך מעודי קיבלתי על עצמי בגדרי שמירת העיניים, שלא להיכנס לבתים זרים שנמצאות שם נשים ובנות! לא אוכל אפוא להתלוות אליך!..."

נחרד האיש והתפלל: "וכי זו עת עתה לנהוג בחומרות? [צו פרווען פרומקייט...], הלא אם לא תאכל תגווע חלילה ברעב!"
"אין על מה לדבר!", פסק הבחור נחרצות, "לבית זר איני נכנס ויהי מה!"

"אל תהי שוטה! הרי יודע אתה שהמלחמה הקשה משתוללת בחוצות בעוז, ואין מי שיסתכל עליך כלל, ומי ידאג עבורך לפת לחם? אצווה על אשתי ובנותי שתטמנה עצמן עד שתסיים את ארוחתך, ועתה אל תתמהמה! כי מי יודע אם בעוד כמה שעות יישאר בידי משהו..."

אך להפתעתו הגדולה לא נענה הבחור ונשאר עקשן בסרובו. על אף חולשתו ורעבונו הנורא אמר: "מודה אני לך מאוד על טוב לבך, אבל על גדרי לא אעבור! בטוח אני בחסדי צורי וקוני, שלא יטשני בשביל חומרתי, וימצא המזון הנצרך לנפשי!"

הלך אפוא האיש לדרכו, והשאיר את הבחור לרעוב ללחמו. ברם - ספר הגאון רבי דוד זצוק"ל, שנוכח שם ועמד כל אותה העת מחריש מן הצד - לא חלפה שעה קלה, והנה נכנס אותו אדם לבית המדרש עם מגש בידו, ועליו ערוכה כל אותה ארוחה שלצרכה הזמינו מקודם לסעוד עמו בביתו.

"מה קרה?" שאל הבחור בפליאה, "הלא לא מזמן עזבתני בהחלטה ברורה להשאיר אותי ברעבוני אם איני מצטרף אליך לביתך?!"
"התחרטתי!", ענה האיש, "פשוט ריחמתי עליך והתבוננתי בנפשי, שהביטחון הזה שאתה בוטח - אין בו עדיין מאכל ומשקה לגופך המיוסר, הא לך סעודתך ואכלת ושבעת! [ולא שת אל ליבו, שדוקא אותו ביטחון שבטח הבוטח בקונו - גרם להפוך את דעתו להביא המזון לבית המדרש...]."

ועל כיוצא בזה מעיד נעים זמירות ישראל בתהילותיו (לד, ט-יא):
"טעמו וראו כי טוב ה', אשרי הגבר יחסה בו. יראו את ה' קדושו, כי אין מחסור ליראיו. כפירים רשו ורעבו, ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב!"

(מתוך הספר 'טיב המעשיות')

נדמה בעיניך שעל הפסד הכלי הנני מצטער? לא זה מה שכואב לי ומטרידני כלל. אלא שיודע אני שהקב"ה מדבר עמי בצורה זו, ולא בסתם התגלגל הדבר שנשבר זה הכלי, אלא הוא בא להורות וללמד על שבירה רוחנית, שיש לתקנה ולהחזירה לתיקונה. על כך מצטער אנוכי, על החלק הרוחני הנרמז בשבירת זה הכלי, ולא על ההפסד הגשמי. שכן אם לא אתפוס עתה מה רומזים לי מן השמים שעלי לתקן, הרי יצטרכו חלילה לרמוז רמזים קשים יותר, ומי יודע מה תהיה המכה הבאה, שעלולה להיות יותר קשה, רחמנא ליצלן, כי מן השמים רומזים ומכים עד שהאדם תופס ומבין מה צריך לתקן בעולם, ומתקן את מה שצריך לתקן."

כך חיו הצדיקים! בכל מקרה שקרה עמהם בעולמם, הבינו שהשם יתברך קורא להם ומדבר עמם, ולא נחו ולא שקטו עד אשר תיקנו את הנרמז...

סיפר הגאון הגדול רבי דוד הלוי סולוביצ'יק זצוק"ל, ראש ישיבת בריסק, מעשה מיוחד במינו, שראה בעיניו.

בתקופת המלחמה, כאשר רגזו ורעשו מוסדות תבל, היה בחור אחד ירא אלוקים ושמור מן החטא, שישב בשיאה של מלחמת העולם רכון על תלמודו בבית המדרש. הוא לא שת אל ליבו שום פחד ומורא, גם כאשר מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה, ולא פסק פומיה מגירסא.

ברם, שאלה אחת ניקרה בבטנו: "מנין ירק זה חיי? בזמני הרעב הקשה והמחסור שנוצר בעקבות המלחמה שהקיפה את רוב העולם, היה קשה עד מאוד להשיג מזון.

אבל גם לקושיא אלימתא זו לא נתן הבחור הצדיק דנן להפריע בעדו בעבודת הקודש. הוא התעלה מעל הרעב המקרקר, התגבר על כל הקשיים, לא עזב את ספסלי בית המדרש, והמשיך בעוז בסדרי לימודיו. מצידו היה נראה כאילו עולם כמנהגו נוהג... אין מלחמה ואין שואה!

אחד מבאי אותו 'שטיבל' קטן, שנכמרו רחמיו על הבחור שהלך ונחלש מיום ליום, בהעדר תזונה ראויה, ניגש אליו ושאלו:

"אמור נא בחור'ל, האינך רעב?"

"רעב מאד!", לאט הבחור ברוב חולשתו.

"בוא נא אם כן עמי לביתי והצטרף לארוחה. הרבה אמנם אין לי

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצל בניית

הפורתח בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'.

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

כשמגיעים לפרשת בלק, אני נזכר במעשה שסיפרו לי ידידי ראשי כוללים חשובים, שיצאו פעם כדי לגייס תרומות בארה"ב, הם הסתבכו עם האנגלית ופגשו שם את נכדו של רבי יעקב גלינסקי, שסיפר להם סיפור הזק ביותר, שאירע עם סבו זצ"ל

הגאון רבי יחיאל צוקר, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', מסביר מה קרה לבלעם, שפתאום שכח לבקש תשלום עבור שירותי הייעוץ שלו...

כסף לטובת הישיבה בחדרה.

בארה"ב המתין להם נהג שהוכן מבעוד מועד, והלה היה עם רשימת כתובות של יהודים בעלי יכולת. הוא הביא אותם לפתח ביתו של העשיר, הם היו דופקים על הדלת מבקשים להיכנס, מסבירים לו על הישיבה ועל המצב הכלכלי הדחוק ומבקשים תרומה. הנהג המתין בחוץ, וכשסיימו הם היו יוצאים, והוא היה מסייע אותם לכתובת הבאה. אחד העשירים הגדולים אליו הביא אותם הנהג, קיבל את פניהם בסבר פנים יפות, והכניס אותם ללשכתו שכולה אומרת את כבוד עושרו ורוב כספו. האיש היה עשיר בכל קנה מידה, והם קיוו שיתן להם סכום הגון, כי אפילו נתינה קטנה לפי דרגתו, בוודאי תהיה גדולה מבחינתם.

אותו עשיר שמע את דבריהם ברוב קשב, האזין לדרשה הארוכה, שמע כמה חשוב לתרום לישיבה וכמה זה דבר גדול ועצום, ולבסוף השיב את פניהם ריקם: "אני יש לי כלל, אני לא נותן כסף להחזקת תורה. יש לי מצוות אחרות, אני מוכן לתרום לבתי חולים, להקמת ספריות, אגפים באוניברסיטאות שבהם ילמדו מדעני הדור הבא, אבל לתורה? לא תודה, לזה אני לא תורם. ועכשיו בבקשה, אני לא רוצה לגזול עוד מזמנכם ולא שאתם תגזלו מזמני, בואו ניפרד כידידים..." רבי יעקב קם, לחץ בחביבות את ידו של העשיר ואמר לו: "בסדר גמור, זה הכסף שלך, אתה לא חייב לתת כלום, שהקב"ה יברך אותך

כשמגיעים לפרשת בלק, אני נזכר במעשה שסיפרו לי ידידי ראשי כוללים חשובים, שיצאו פעם, כדרכם של ראשי כוללים, כדי לגייס תרומות בארה"ב. השניים ירדו מהמטוס, עברו את בידוק הדרכונים, וכשהגיעו לשכור רכב, הם הסתבכו עם האנגלית, ולא הצליחו להבין מתי הפקיד שואל אותם אם הם מעוניינים במנוי לכבישי אגרה, ומתי הוא פשוט מזהיר אותם ומזכיר להם שהם חייבים להחזיר את האוטו עם טנק מלא בדלק...

בעודם עומדים שם, ולא מוצאים את ידיהם ורגליהם, מגיח מאחוריהם יהודי חרדי, ישראלי שמדבר מצוין את השפה האנגלית. הוא מתרגם עבורם, והשניים יוצאים מרוצים ב"ה, הכל בא על הצד היותר טוב. כמובן שהם הודו לו מקרב לב, ובתוך כדי דברים גם שאלו אותו לשמו, והוא השיב להם ששם משפחתו גלינסקי. הם החליפו מבטים ביניהם, והתכוונו לשאול אותו אם הוא נכדו של מגיד המישרים המפורסם הגר"י גלינסקי זצ"ל, אבל האברך הזה שכבר צבר עשרות שנות ותק כבן למשפחת גלינסקי, ידע מה הם מתכוונים לשאול עוד לפני שפצו את פיהם, והוא השיב להם על אתר: "כן כן, אני נכדו של רבי יעקב גלינסקי. מודה באשמה!"

אדהכי והכי, הוא כבר הרשה לעצמו לשאול אותם לרגל בואם: מה עושים הרבנים הנכבדים כאן בארה"ב? והם כמובן ענו לו שהם באו כדי לזכות את יהודי ארה"ב בהחזקת תלמידי חכמים, אברכי כוללים בארץ ישראל.

"אהה, באתם לארה"ב כדי להתרים יהודים טובים, ואני הרי נכדו של רבי יעקב גלינסקי, אם כן מוטל עלי לספר לכם סיפור חזק ביותר שאירע עם סבי זצ"ל, והסיפור הזה יהיה נר לרגליכם בכל מסעותיכם, שאתם עתידים להיטלטל פה בארץ נכר בחיזור על הפתחים ובקשת תרומות".

הם כמובן הטו אוזניהם כאפרכסת כדי לשמוע מה בפיו, ותיכף גם אספר לכם את הסיפור שסיפר להם הנכד.

סירוב סדרתי

"היה זה לפני שנים רבות, כשמרן ה'חזון איש' עוד היה בין החיים", סיפר נכדו של הגר"י גלינסקי לשני ראשי הכוללים. רבי יעקב זצ"ל הגיע לארה"ב יחד עם הגאון רבי אלחנן פרלמוטר זצ"ל, כדי לגייס

בפרנסתך בכפל מתרומתך...". הם יצאו החוצה, והמשיכו לכתובת הבאה, כמעט שכחו מאותו סיפור.

חצי שנה מאוחר יותר נאלץ רבי יעקב לנסוע שוב לארה"ב כדי לגייס כספים לשיבה, וכשהוא התיישב ברכב של הנהג, שכבר הכיר אותו מהפעם הקודמת, הוא ביקש מהנהג שייקח אותו הישר משדה התעופה לביתו של אותו עשיר מופלג.

הנהג הסתכל עליו בתימהון. מה הפשט? הרי הוא לא נתן אפילו דולר אחד בפעם הקודמת, למה לבזבז עליו את הזמן? אבל רבי יעקב עמד על שלו, צריכים לנסוע לביתו של אותו עשיר, וכעבור זמן לא רב אכן נקש על הדלת, נכנס, והסביר לו שהוא בא לאסוף כסף עבור השיבה בחדרה, יש שם בחורים ששוקדים על התורה בצורה מופלאה, ומי שיתרום להם, יש לו זכות גדולה של החזקת תורה.

העשיר לא היה בטוח שהוא מכיר את רבי יעקב, אבל הדמות הייחודיות שלו היתה נראית מוכרת. כך או כך, הוא אמר לו בתקיפות: "אני לא זוכר אם כבר היית אצלי או לא, אבל תדע שיש לי עיקרון, שאני לא נותן כסף להחזקת תורה. אני יש לי מצוות חשובות יותר לעשות עם הכסף שלי, אל תבזבז את זמני בבקשה!".

רבי יעקב שוב לחץ את ידו בחביבות, בירך אותו בחום רב שהקב"ה ייתן לו עשירות מופלגת, עוד יותר פי שבע מנתניתו... ושיזכה לאורך ימים ושנות חיים.

אחרי שנה שוב הגיע לארה"ב, ושוב ביקש להתחיל את המסלול מביתו של אותו עשיר, שהפעם כבר זיהה אותו והיה קצר רוח. הוא שמע את רבי יעקב בחוסר סבלנות, הקשיב לדבריו ולאחר מכן הסביר לו ביבושת שהוא לא תורם להחזקת תורה.

בפעם הרביעית העשיר כבר קיבל את פניו בדלת: "כן אני יודע, אתה אוסף לשיבה בחדרה, ואתה גם יודע שאני לא תורם כסף להחזקת תורה, להתראות בפעם הבאה...". שוב בירך אותו רבי יעקב בחום, וחזר לרכב כדי להמשיך לכתובת הבאה.

בפעם העשירית, העשיר כבר לא יכול היה להתאפק. הוא התפרץ על רבי יעקב בזעם מהול בחוסר הבנה: "תגיד, אתה לא רואה שאני עומד בסירובי. אני מסביר לך עשר פעמים שיש לי עיקרון שאני לא תורם ללומדי תורה, למה אתה ממשיך לבוא לפה בכלל? יש לך זמן מיותר? בזמן הזה אתה יכול לנסות לדפוק על ביתו של עשיר אחר, שאולי כן יתרום לך משהו...".

תחזית מדויקת

רבי יעקב, שהפקחות והשנינות שלו היו לשם דבר, נתן לעשיר להתפרץ. הרי לרגע הזה הוא חיכה, הוא המתין בסבלנות ואז אמר לעשיר: "אני אסביר לך למה, אם רק תקשיב לי...".

"תשמע טוב", אמר רבי יעקב לאותו עשיר, "לפני שהגעתי לאמריקה בפעם הראשונה כדי לגייס כסף, נכנסתי למורי ורבי ה'חזון איש', וביקשת את ברכתו.

"ה'חזון איש' בירך אותי בהצלחה מרובה, חזק את ידי ואמר לי שאני עושה דבר גדול ונפלא, אבל הוא הוסיף גם עוד משהו, מעין תחזית, וכשתחזית כזאת יוצאת מפיו של אדם קדוש כמו ה'חזון איש', אני

יודע בוודאות שהיא תקייה במלואה, ודבר מדבריו לא יפול ארצה". העשיר לא הבין איך זה קשור אליו, "לא הבנת? מה אני קשור לתחזית שנתן לך ה'חזון איש'?"

"או, אתה קשור אליה בקשר בל ינתק", הסביר לו רבי יעקב בסבלנות ובחביבות גדולה. "אם תשמע את התחזית, אתה תראה שלא רק שהיא קשורה אליך, אלא שאתה משחק בה את תפקיד חשוב מאוד, הביקור אצלך בבית הוא השלב הראשון של מימוש אותה התחזית".

עכשיו העשיר כבר היה סקרן באופן מיוחד, הוא חייב לשמוע את התחזית, אבל רבי יעקב שהיה אומן הנאום והפאטוס, ידע למשוך את המילים כדי להגביר את הדרמה, ורק כשהוא ראה שהעשיר עומד להתפקע מרוב סקרנות, הוא הסביר לו לאט לאט, כדי שהעשיר יבין היטב מה החלק שלו בסיפור...

"כך אמר לי ה'חזון איש'", אמר לו רבי יעקב בטון חגיגי, "כשאתה תבוא לאמריקה, יהיו לך ארבעה סוגים של תורמים. אחוז אחד מאנשים שתיגש אליהם, לא יתנו לך כלום, אתה שומע? כלום. אפס! אתה תדפוק על הדלת ותצא מהם בלי פרוטה אחת.

"הקבוצה השנייה, שמורכבת מכ-30 אחוז מהתורמים, הם יתנו לך נתינה מועטת. יסתפקו בכמה מטבעות או שטר קטן ומאכזב.

"הקבוצה העיקרית תהיה מורכבת מ-50 אחוז מהתורמים שיתנו לך סכומים יפים ונכבדים, כל אחד כפי יכולתו, סכומים שהיית מצפה לקבל מהם, ותהיה גם קבוצה רביעית, 19 אחוז מהתורמים. הם יתנו לך נתינה מרובה, סכום גדול יותר ממה שציפית, סכום שישמח אותך. לכן, כשאתה רואה שמישהו נותן לך נתינה מועטת, אל תתאכזב, הוא מה-30 אחוז האלו, ואם מישהו לא נותן לך כלום, אל תכעס, תמיד יש אחוז אחד כזה של אנשים שלא נותנים כלום!".

"עכשיו", ממשיך רבי יעקב להסביר, "כשאני בא לבקש מאדם כסף, אני כל הזמן חושש שאולי הוא לא יתן לי כלום. החשש הזה מאוד מטריד אותי וזה לא נעים לי לעבוד ככה בגיוס כספים, שכל פעם אני אומר שאולי האיש הזה שאני מדבר אליו יפטור אותי בלי כלום.

"לכן עשיתי לעצמי מנהג, כשאני בא לאמריקה, אני מכין לנהג רשימה של 100 כתובות של עשירים שבבתיים אני מתכוון לבקר, כדי לבקש מהם כסף. 100 כתובות זה אומר שכל אחד מהעשירים הוא אחוז אחד.

"ומה אני עושה כדי להתמודד עם החשש הזה כלפי כל אחד מהם שאולי הוא לא יתן לי, זה התפקיד שלך בסיפור", אמר רבי יעקב לעשיר, "אני קודם כל מגיע לביתך, דופק בדלת, מבקש יפה שתתרום כסף לשיבה, אתה אומר לי שיש לך עיקרון שאתה לא תורם ללימוד תורה, ואני נושם לרווחה. יופי! ברוך ה', את החלק הזה של התחזית של החזון כבר הגשמת, עכשיו אני כבר יודע שכל 99 העשירים הבאים שאדפוק על דלת ביתם בוודאי יתנו לי משהו. נכון ש-30 אחוז מהם יתנו לי נתינה מועטת, אבל לפחות לא אצא מהם בידיים ריקות..."

"נו...", סנט בו רבי יעקב, "עכשיו אתה רואה שאתה קשור בקשר בל ינתק עם התחזית של ה'חזון איש'? אתה הוא האחוז הבודד שלא נותן לי כלום!".

הוא שבר את רגלו, והדבר מנע ממנו את החזרה לארצות הברית ומשם לאנגליה, ולהפליג בהפלגת הבכורה של אוניית הפאר החדשה, הענקית, טיטניק. האוניה שמתכנניה הבטיחו שאינה יכולה לטבוע. אך "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום". בהפלגתה הראשונה התנגשה האוניה בקרחון ענק, נשברה, וטבעה במקום

רב העיר כרמיאל, הגאון רבי אברהם מרגלית שליט"א: בלעם דאג לנו לפרשה נפלאה!

שם החליק נפל ושבר את רגלו.

מה אמרו הרואים והשומעים באופן טבעי? "זו תורה וזו שכרה"? האיש הוזיל מכספו כדי לסייע ללומדי התורה בני הישוב הישן, ודווקא בבית התמחוי שהקים - שם נשברה רגלו! מילא, אם היתה רגלו נשברת במהלך טיפוס על הרי האלפים, ניחא... אבל כיצד יתכן שהדבר קרה דוקא במקום בו עשה מצוה כל כך גדולה?!

זו לכאורה התגובה הפשוטה והמתבקשת, ובאמת מותר לנו לשאול. יש לנו הרבה שאלות, ובדרך כלל איננו מקבלים תשובות במקום. אבל בהמשך ודאי נקבל את מלוא התשובות, לא יישאר דבר אחד שאיננו פתור.

ידוע המעשה: לרמב"ן היה חבר. כאשר נטה הלה למות, ביקשו הרמב"ן שכאשר יגיע למעלה, יציג שם רשימה של שאלות שהתעוררו לו בענייני השקפה ואמונה. וכשיקבל את התשובות, ישוב אליו ויספרם לו. החבר נפטר. עבר זמן רב, והלה לא חזר.

עשה הרמב"ן מה שעשה, והחבר הופיע בפניו. שאלו הרמב"ן: "מה זאת, מדוע לא עמדת בדבורך, הרי הבטחת לחזור אליי?!" אמר החבר: "אמת, אבל כאשר הגעתי למעלה, השאלות התמוססו כלא היו. הכל פשוט וברור. עד כדי כך שהתביישתי לשאול את השאלות, התביישתי לבקש לחזור אליך כדי להסביר לך."

כאשר מגיעים לפרשת בלק, פרשה עשירה כל כך, ישנה דילמה עצומה, על מה לדבר, מגיע לבלעם ברכת 'ישר כח' גדול על הפסוקים הנפלאים בהם זיכה אותנו. "מה טבו אהליך יעקב משכנותיך ישראל", ופסוקים נפלאים נוספים. כל פסוק יהלום! לולא בלעם, לא היו אלו בנמצא, היינו מפסידים ברכות נפלאות ושבחים מופלגים שכאלו.

לשם מה סובב מסובב כל הסיבות פרשה זו? יש מרבותינו שאומרים, שאם יבואו אומות העולם ויטענו כלפי בורא עולם 'מדוע קופחנו? מדוע לא נתת לנו נביאים כדוגמת אלו של עם ישראל?', יאמר להם הקדוש ברוך הוא: 'הנה, נתתי לכם את בלעם, קידמתי אתכם כבקשתכם, וראו מה עשה נביאכם, קלקל בדברים שלא חלמתם עליהם בעצמכם'...

ויש אומרים שמטרתו של מעשה בלעם היא, כדי שגם הגויים יסכימו לברכותיו של עם ישראל. בפרט אחרי הטרוניה של עשו על ברכתיו של יעקב, שכביכול נטלן בעורמה. כאן נביאים של הגויים מסכים לברכות בפה מלא.

ואני אומר: איזו שאלה יש כאן? מה היינו עושים בלי פרשה נפלאה זו? בלי אותם משפטים מרוממים "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא" [במדבר כג כד]. "מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל" [במדבר כג ז]. כל פסוק שכזה טומן בחובו כל כך הרבה! על כל משפט כזה אפשר לדבר שעות, ימים וחודשים, בלי גוזמא!

כל מה שעושה ה' - הכל לטובה!

נפתח בסיפור נפלא לחיזוק האמונה:

כולם מכירים את העיר נתניה. כמעט כולם יודעים שבירושלים יש רחוב ששמו 'שטראוס'. מה המכנה המשותף ביניהם? העיר נתניה והרחוב נקראים על שמו של נדיב בשם נתן שטראוס. נתניה על שם שמו הפרטי, נתן, וגם על שם נתינתו וצדקתו, ורחוב שטראוס - שם משפחתו.

נתן שטראוס היה יהודי אמריקאי עשיר, בעל מפעל גדול לפיסטור. כשהגיע פעם לביקור בארץ, הכיר את הישוב הישן האותנטי, ראה את הדלות והעוני השוררים בקהילה זו, והחליט שהוא נרתם לסייע. מכספו בנה בתי תמחוי, מרפאות ומוסדות סיוע. והנה, באחד מביקוריו בארץ, הלך לבקר באחד מבתי התמחוי שלו.

ואחת קצרה? הרי די לנו בכך שאחת נורמלית ואחת קצרה ממנה, או להיפך? אלא אם כן נאמר שביחס לרגל רגילה, ממוצעת באדם זה, אחת ארוכה מידי ואחת קצרה מידי.

אמר הרב מיניץ: יש מום של 'שרוע' בגוף האדם, ויש מום כזה גם בנפש. דהיינו, יש יהודי שמקיים מצוות מסוימות עם כל המסתעף, עם כל ההידורים והחומרות, אך לעומת זאת, ישנן מצוות בהן הוא מזלזל, אינו מקיימן כראוי. אדם זה הינו בעל מום בנשמתו. הוא 'שרוע'. אצלו מצוה אחת 'ארוכה מידי', ומצוה אחת 'קצרה מידי'.

צריך לדעת: אין דבר כזה, יש מצוות שאני מקיים ויש מצוות שלא. ודאי, אפשר להחמיר ולהדר במצוות מסוימות, אבל לא על חשבון מצוות אחרות.

אדם אינו יכול לומר: "אני לומד טוב, אז ביכולתי לזלזל קצת בתפילה", או להיפך, "אני מקפיד להתפלל כראוי, אז אינני צריך להתאמץ כל כך בלימוד", "אני מתפלל ולומד טוב, אז לא חשוב כל כך לעשות חסד", "אני עושה חסדים, אז אני פחות מקפיד על המנעות מלשון הרע". מי שנוהג כך הינו בעל מום!

פעם בא מישהו אל הגר"ח קמיל ראש ישיבת אופקים, סיפר לו על חומרה חדשה שמצא.

אמר הרב: "חומרות הינן דבר נפלא, אבל, אי אפשר לקיים את כולן. אני קיבלתי על עצמי להחמיר בשני תחומים - בלימוד תורה ובענייני שמירת הלשון. אם החומרה שלך נוגעת לאחד משני תחומים אלו, אשמח לשמוע, אבל אם לא, אין החומרה שלך נוגעת אלי!".

אי אפשר להחמיר מצד אחד ולהקל מצד שני

כאמור, מי שמחמיר מצד אחד, ומזלזל מצד שני, הינו בעל מום. ישנה תחושה שכזו, אם אני מושלם או מנסה להיות מושלם, בענין מסויים, אזי יסלחו לי על חולשה בנושא אחר.

זו כמובן טעות חמורה. בענייני בריאות, ברור שהקפדה יתרה בנושא מסויים אינה יכולה להתיר זלזול בעניינים אחרים, ומי שינהג כך, ודאי שבריאותו תתרופף ותחלש, הוא יהפוך לשבר כלי. ישנם תחומים שונים בבריאות הגוף, וצריך להקפיד שכולם יהיו בשלמות. יש פחמימות, יש מינרלים וכו'. אי אפשר לומר: "אני אדאג לפחמימות בהקפדה יתירה, ומנגד - את ענין המינרלים אזניח..." ודאי שמי שינהג כך יחלה.

כך גם בענייני המצוות. ישנן תרי"ג מצוות, רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה. כנגדן יש רמ"ח איברים ושס"ה גידים. כל מצוה מחיה איבר. אם מקיימים מצוה מסויימת בשלמות, אבל אחרות אין מקיימים כלל, או שאין מקיימים בשלמות, אדם זה הינו בעל מום. לא יוכל להגיע לשלמות. "תמים תהיה עם ה' אלקיך", באדם אפילו שערה שחורה אחת פוסלת, שכן הקדוש ברוך הוא מדקדק עם חסידיו כחוט השערה.

בלעם סבר שעל ידי הקפדה יתירה,

יעלים הקדוש ברוך הוא עין מאי ציות מצידו

כלפי מה הדברים אמורים? היו דברים שבלעם עשה באופן מרשים. שבעה מזבחות, קרבנות, שירות ותשבחות. חשב בלעם, 'נכון, אינני

כאן, בעולם הזה, יש לנו שאלות. מדוע אני, שמקפיד כל כך להגיע לתפילה בזמן, לומד ברצינות וברציפות בסדרים, מקפיד על הנהגות של בין אדם לחברו ולמרות כל מאמצי לא הולך לי, ואילו חברי, שממש לא מתאמץ במיוחד, מצליח הרבה יותר. אנחנו לא מבינים את דרכיו של הקדוש ברוך הוא. אבל, אין שאלה שלא נקבל עליה תשובה.

נחזור לסיפורנו, כאמור, נתן שטראוס שבר את רגלו והדבר מנע ממנו את החזרה לארצות הברית בדרך בה התכונן לחזור. הוא תכנן לטוס לאנגליה, ומשם להפליג בהפלגת הבכורה של אוניית הפאר החדשה, הענקית, טיטניק. האוניה שמתכנניה הבטיחו שאינה יכולה לטבוע... אך "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום". בהפלגתה הראשונה התנגשה האוניה בקרחון ענק, נשברה, וטבעה במקום. אלף וחמש מאות איש מצאו את מותם באותו אסון נורא, ביניהם אחיו של נתן שטראוס, איזידור.

עתה יש לנו תשובה מדוע נשברה רגלו, ודווקא בבית התמחו בו הקים. זו תורה וזה שכרה. אכן כן. דוקא במקום בו הרבה צדקה וחסד, הצילו הקדוש ברוך הוא ממיתה משונה ונוראה.

אין דבר בעולם שאין עליו הסבר ברור וחד משמעי. אבל לא תמיד אנחנו מבינים.

במה טעה בלעם?

רבים עוסקים בשאלה: הרי בלעם לא היה טיפש. איך הלך נגד רצון ה'? בתחילה אומר לו הקב"ה "לא תלך עמם. לא תאור את העם כי ברוך הוא" [במדבר כב יב]. דברים חד משמעיים.

בבוקר אומר בלעם לשרי בלק: "מאן ה' לתתי להלוך עמכם" [במדבר כב יג]. אין אתם מספיק חשובים שאלך איתכם.

בלק שולח שרים רבים ונכבדים מאלה. אומר לו הקדוש ברוך הוא: "אם לקרוא לך באו האנשים קום לך איתם, ואך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה" [במדבר כב כ].

בלעם שומע דברים מפורשים: אתה תעשה רק מה שאומר אליך, וכי יתכן שהקדוש ברוך הוא יאפשר לבלעם לקלל את בניו אהוביו? אבל בלעם בכל זאת הולך, וכפי שכותב רש"י, "שמא אפתנו ויתרצה".

הכיצד, הרי בלעם יודע את כוחה של תפילה, הרי כוחו בפיו, הוא יודע מה רצון ה' יתברך. מה חשב? כיצד סבר לפתות את הקב"ה?

יש מום 'שרוע' גם בנפש האדם

רבי משה פיינשטיין אומר באור מתוק. אקדים הקדמה. בליל שבת האחרון ביקר כאן הרב סובול. יהודי תלמיד חכם. כאשר ניגש אלי אחרי התפילה לומר 'גוט שאבעס', אמר לי אימרה של אחד מרבותי בארצות הברית, הרב מיניץ.

אחד המומים שפוסל כהן לעבודה הוא 'שרוע'. שרוע הכוונה שאין סימטריה בין איבריו. רגל אחת גדולה מידי, ואחת קטנה מידי וכדומה. כפי שכותב רש"י [ויקרא כא ח]: "שאחד מאבריו גדול מחברו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה מחברתה".

אגב, יש כאן שאלה מעניינת בפשט. מה הכוונה שאחת ארוכה

Dirshu
דרשו ד' ועיון
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

תורמים לארגון 'אחינו' ומקבלים מתנת

3

תרום 25
למשך
סך כל התרומה

זקבל

סט 'מש

6 כרכים,

שו"ע דר

שו"ע דר

הכרך

ספר ז

שווי המתנה

2

תרום 24 ש"ח להודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

זקבל

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים, כריכה קשה

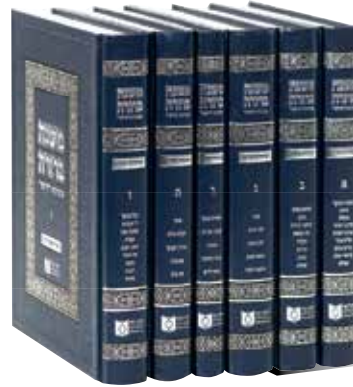
שו"ע דרשו' כרך י'

הכרך החדש!

ספר המפתח

שווי המתנה בחנויות 587 ₪

1

תרום 24 ש"ח להודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

זקבל

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים, כריכה קשה

שו"ע דרשו' כרך ט'

ספר המפתח

שווי המתנה בחנויות 587 ₪

זרוע החיזוק של 'דרשו' זנורת ענק

של ספרים מארגון 'דרשו' ללא הגרלות וללא כוכביות

להצטרפות וקבלת המתנות
02-5609000
או
בנדריים פלוס

5

תרום 199 ש"ח
ניתן לפרוס עד 3 תשלומים

זקבל

שו"ע 'דרשו' כרך י'
הכרך החדש!

סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה מהדורת כיס

שווי המתנה בהגויות 381 ₪

4

תרום 25 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 325 ש"ח

זקבל

סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה מהדורת כיס

שו"ע 'דרשו' כרך ט'
שו"ע 'דרשו' כרך י'
הכרך החדש!

ספר המפתח

'דרש דוד' על התורה
3 כרכים

שווי המתנה בהגויות 606 ₪

3

ש"ח לחודש
15 חודשים
זומה 375 ש"ח

זקבל

גנה ברורה'
כריכה קשה

שו" כרך ט'
שו" כרך י'
החדש!

המפתח

בהגויות 686 ₪

אני נזכר כמה מושפל הייתי, כשהייתי צריך לצעוד בכיתה, בוכה ומתייפח, מסוחרר מכאב ומעלבון. הייתי צריך להתכופף ולחפש את המשקפיים שלי, כי ה'רבה' לא הרשה לילדים אחרים להרים אותן, עבור הילד הזה שמתחצף ככה לאמוראים...

הרה"ג ר' יונה פינהנדלר, איש חינוך ומרביץ תורה במסגרת שיעורי 'דרשו', עם סיפור מדהים שאירע עם אחד מתלמידיו, באחת הישיבות החשובות בירושלים

הרב יונה פינהנדלר

"לא הבית און פֿיעקב" (במדבר כ"ג, כ"א)

הסיפור שאני רוצה לספר לכם הוא אמיתי מתחילתו ועד סופו. הפרט היחיד ששונה זה שמו של הבחור. זה קרה לפני עשר שנים. שימשתי אז כר"מ באחת הישיבות בירושלים, הייתי ממונה על קבוצה של בחורים ב'קייבון', ותפקידי היה לשמור על קשר איתם, למסור להם שיעורים קצרים, לדאוג שהם נכנסים לסוגיות, שהם מחוברים לנושאים הנלמדים בישיבה ועוד.

באחת הפעמים, באמצע חודש אדר ניגשתי לבחור אחד שעד כה לא פנה אלי. אמרתי לעצמי, מעניין למה הבחור הזה לא יוצר קשר, אולי שווה שנבדוק מה איתו, בדיקה יזומה מכיווני.

אמרתי לו, "אלחנן, תביא בבקשה את הגמרא שלך, בוא נשב ונלמד יחד ככה חצי שעה, אולי קצת יותר. מה אתה אומר???" אבל אלחנן, שם בדוי כמובן, הסתכל עלי במבט אטום: "אין לי גמרא".

לא הבנתי, "מה זאת אומרת אין לך גמרא? מתי היא אבדה לך? הלוויית אותה למישהו?"

והוא משיב לי ביבושת, "לא הרב. אין לי גמרא כי לא קניתי ולא הבאתי גמרא לישיבה".

אני עדיין לא מבין... "אלחנן", אמרתי לו, "הזמן התחיל בראש חודש אלול, אנחנו עכשיו בעיצומו של חודש אדר, כלומר עברה יותר מחצי שנה, עוד לא היה לך זמן לקנות גמרא. תסביר את עצמך?".

ואז הוא שואל אותי: "הרב רוצה את כל ההסבר או רק את הגרסה המקוצרת?".

"כמובן שאני רוצה את כל ההסבר", אמרתי, והתיישבתי לידו, הבנתי שאני עומד לשמוע סיפור...

והוא סיפר, ועוד איזה סיפור!!!

"אבא שלי ראש ישיבה", אמר לי אלחנן, "הרב בטח שמעת עליו, הגאון רבי

"מגיל קטן, הוא החדיר בנו אהבת תורה. כשרק התקרב הסיום של כתיב ג' בחיידר, אני כבר הייתי כולי ב'אורות'. לא יכולתי לחכות לתחילת כיתה ד', שיתחילו ללמוד גמרא.

"אני הייתי מקשיב לאבא שלי כשהוא היה לומד עם חברותא עם או תלמידים. הוא תמיד היה שואל שאלות, וגם שמעתי אותו אומר פעם שכשלומודים גמרא, אסור לשבת כמו בול עץ ורק להקשיב. חייבים לשאול, לבדוק מה לא מובן, לברר, לחקור.

"כשהתחלנו ללמוד בכתה ד', לא היה מאושר ממני בעולם. מהרגע שקנו לי חוברת של 'אלו מציאות', הייתי מלטף אותה בחיבה, וקורא בה כל יום, בלי להבין. קורא וקורא. הייתי יושב ליד הסטנדר ומתנענע ככה, משמיע 'ניגון של גמרא' כמו אבא. זה היה מדהים.

"בשבוע הראשון למדנו רק את המשנה. זה היה קצת מאכזב, כי משניות כבר למדנו גם בכתה ג', אבל מצד שני זה הגביר את הציפייה, וכשהגיע השבוע השני, התחיל המלמד שלנו להסביר את דברי הגמרא, והנה מגיע הקטע. 'מצא פירות מפוזרין שואלת הגמרא וכמה?', עונה הגמרא: 'אמר רב יצחק קב בארבע אמות!'.
"המלמד עשה כזאת דרמה מהשאלה, ואחר כך מהתשובה, שהחלונות כמעט נעתקו ממקומם.

"ואני, כולי נרגש, סוף סוף למדנו את המילים הראשונות של הגמרא,

**אלחנן הסתכל עלי, עכשיו המבט
שלו שוב היה אטום כמקודם:
"לא הרב, אני סיפרתי לך את כל
הסיפור. שם זה נגמר, מאז ועד
היום לא למדתי גמרא אפילו
לא פעם אחת. אתה שומע?
אפילו לא פעם אחת. זאת היתה
הפעם הראשונה והאחרונה
בחיים שלי שלמדתי גמרא**

פרוטקציה, התקבלתי לישיבה. אבל לא למדתי בה אפילו לא שורה אחת של גמרא!"

אני שמעתי את הסיפור, והרגשתי שהלב שלי נקרע. יושב מולי בחור איכותי, מבית טוב, יש לו יראת שמים, הוא צמא לידע תורני, הוא באמת נראה בחור טוב, והוא לא מסוגל ללמוד גמרא. ה' ירחם. חשבתי רבות מה לעשות בעניין, ולבסוף החלטתי שאני ניגש לאחר מאנשי הצוות, שהערכת מאוד את היכולת שלו לרדת לעומק דעתם של בחורים. סיפרתי לו את הסיפור וכמובן שגם הוא היה המום.

במאמר המוסגר אציין, שאחרי כעשר שנים סיפרתי את הסיפור הזה גם לאביו של אלחנן. הוא שמע את הסיפור ופרץ בבכי, הוא הודה לי שמעולם לא ידע על כך, הבן שלו במשך שנים רבות הצליח להסתיר את זה מכולם, שהוא פשוט לא מסוגל ללמוד גמרא. אבא שלו ראה שהוא חלש בלימודים, אבל הוא לא הבין את שורש הבעיה, כי הבחור לא סיפר לאיש. משום מה הוא בחר לספר לי את הסיפור בפעם הראשונה, אולי בגלל שזה כבר לחץ עליו כל כך חזק, והוא הרגיש שהוא חייב לשתף מישהו.

אותו רב, מרבני הישיבה, ששמע את הסיפור, אמר לי שיש לו רעיון, וצריכים להתפלל שזה יצליח בסייעתא דשמיא. הוא אמר לי שאני צריך לחבר את הבחור ללימוד רמב"ם, שילמד כל יום פרק אחד. שיתחיל מההתחלה, 'מדע', 'אהבה', 'זמנים' וכן הלאה. אני המלצתי לבחור שייגש אליו, והוא ידריך אותו איך לומדים רמב"ם, והמגיד שיעור אכן הסביר לו איך ללמוד.

הרמתי אצבע ושאלתי: 'הרב'ה הרב'ה, אבל יש לי שאלה???'
"הרב'ה הסתכל עלי ואמר: 'כן אלחנן, מה השאלה שלך?'

"אמרתי לו, 'אני לא מבין. אם רב יצחק יודע שפירות מפוזרין זה 'קב בארבע אמות', למה הגמרא צריכה לשאול שאלה ולענות תשובה? הגמרא היתה צריכה להתחיל ככה: 'מצא פירות מפוזרין, אמר רב יצחק, קב בארבע באמות'.

"הרב'ה שמע את השאלה והסמיק מזעם. הוא קרא לי לגשת אליו, ואני ניגשתי עם חיוך ענק, הייתי בטוח שהוא הולך לתת לי איזה פרס קטן על השאלה הנפלאה ששאלתי, אבל אז הוא הנחית על לחיי כזאת סטירה מצלצלת, שאני ראיתי כוכבים. המשקפיים שלי עפו לצד השני של הכיתה, הכיפה נפלה לי, ואז הוא צעק עלי: 'תרים את הכיפה, שייגעץ! לא פלא, ילד ששואל כאלו שאלות על הגמרא, לא צריך בכלל כיפה. אתה לא מתבייש, זה בן של ראש ישיבה? אתה תדבר על הגמרא בכבוד, מה זה לשאול כאלו שאלות על חז"ל הקדושים. אתה יודע מי היו האמוראים הקדושים האלו? כל אחד מהם היה יכול להחיות מתים, מי אתה בכלל שתשאל עליהם כאלו שאלות!!!...".

כשאלחנן סיפר לי את הסיפור, הקול שלו רעד. לא הרמתי את עיני כדי לא להביך אותו, אבל אני בטוח שדמעות התגלגלו במורד לחייו, למרות שהסיפור הזה התחולל יותר מעשר שנים קודם לכן. ההשפלה עדיין היתה צרובה בבשרו.

הוא קם והתחיל ללכת, אבל אני עצרתי אותו: "רגע, אלחנן, לא סיפרתי לי את הסוף, וגם לא אמרתי לי איך זה קשור לגמרא שאנחנו לומדים עכשיו, הסיפור היה ב'אלו מציאות' ואנחנו לומדים עכשיו יבמות...".

אלחנן הסתכל עלי, עכשיו המבט שלו שוב היה אטום כמקודם: "לא הרב, אני סיפרתי לך את כל הסיפור. שם זה נגמר, מאז ועד היום לא למדתי גמרא אפילו לא פעם אחת. אתה שומע? אפילו לא פעם אחת. זאת היתה הפעם הראשונה והאחרונה בחיים שלי שלמדתי גמרא.

"מאז, כל פעם שאני פותח גמרא, אני מרגיש את הסטירה ההיא צורבת לי בלחי, אני נזכר כמה מושפל הייתי כשהייתי צריך לצעוד בכיתה, בוכה ומתייפח, מסוחרר מכאב ומעלבון, הייתי צריך להתכופף ולחפש את המשקפיים שלי, כי הרב'ה לא הרשה לילדים אחרים להרים אותן עבור הילד הזה שמתחצף ככה לאמוראים.

"אז אין לי ברירה, אני לומד בישיבה, הייתי חייב לפתוח את הגמרא, אז פתחתי, וישבתי מול הגמרא ולא עשיתי כלום. שנה ועוד שנה ועוד שנה. עכשיו אני כבר בקיבוץ, כבר לא יכולים להכריח אותי, אז לא הבאתי בכלל גמרא. אני לומד קצת משנה ברורה, קצת חומש ורש"י, קצת ספרי מוסר, אפילו משניות, אבל לא גמרא. מצטער, אני לא יכול ללמוד גמרא!!!".

שאלתי אותו איך הוא הצליח להתקבל לישיבה, ואלחנן החזיר אותי לתחילת הסיפור: "אבא שלי ראש ישיבה, שכחת? עשו לי

שצריכה לאותת בראשו של כל איש חינוך, בראשו של כל הורה. ואם תרשו לי, אני חושב שיש לנו מהסיפור הזה כמה מסקנות עיקריות: המסקנה הכואבת, היא על הרב'ה בחיידר והתנהגותו הבלתי נתפסת, רק המחשבה כמה תלמידים עברו תחת ידיו פשוט מעבירה צמרמורת...

בנוסף, למדתי על שבכווחו של מלמד או כל איש חינוך להשניא את הגמרא על תלמידיו. אפשר להשניא עליהם גם את השבת או את מצוות הנחת תפילין חלילה וחלילה. הכל פתוח, הכל אפשרי, זה תלוי אך ורק בהתנהגות של המורה והורה. מעשיך יקרבוהו ומעשיך ירחקו. ככל שתעשה יותר פעולות שמרחיקות את התלמיד מהגמרא, כך תצליח להרחיק אותו ממנה. אם תהיה מספיק 'חכם' כדי להחטיף לו סטירה עוצמתית בפעם הראשונה שהוא מעז לשאול שאלה על הגמרא, אתה בהחלט תצליח להרחיק אותו מהגמרא לעשר ואפילו ל-15 שנה. אולי אפילו לכל החיים. כדאי לזכור את זה...

אבל יש כאן עוד מסר, קצת יותר מורכב: הילד הזה עבר את כתה ה' וכתה ו', הוא למד גם בכתה ז' וכתה ח', הוא למד שלוש שנים בישיבה קטנה, ועוד חמש שנים בישיבה גדולה עד שהוא החליט לספר לי את הסיפור שלו.

לפי חשבון פשוט זה יוצא לפחות 11 אנשי חינוך שהיו מופקדים לעקוב אחר לימוד הגמרא שלו, ואף לא אחד מהם לא שם לב, שהילד לא למד אפילו לא שורה אחת! אחת!!!

כמוכן שרוב הילדים לא היו מצליחים להסתיר זאת בצורה טובה כל כך, אבל במקרה הזה מדובר בילד מוכשר במיוחד שלמד לתמרון. הוא היה שומע בעל פה ויודע לענות במבטנים, לקבל ציונים בינוניים אומנם, אבל עדיין לא שמו לב שהוא פשוט לא קורא מילה אחת בגמרא. הדבר הזה צריך לעמוד לנגד עיניו של כל איש חינוך, לחשוב כל הזמן, מה אני מפספס, מה אני מחמיץ, מי מהתלמידים מצליח לרמות אותי ולא נותן לי לגלות את המצב האמיתי שלו... ואם נגיש לעבודת הקודש הזאת בכזה כובד ראש, בוודאי שנצליח בה יותר, בסייעתא דשמיא.

ולסיום, אני מודה ומהלל לקב"ה שזיכה אותי, להיות נטפל לעושי מצווה. החלק שלי היה די שולי בסיפור, אני בסך הכל שמעתי סיפור והעברתי אותו הלאה, לידיים הנכונות, אבל למעשה זה לימד אותי להקשיב לאנשים. למדתי שאתה אף פעם לא יכול לדעת, אם מי שעובר לידך נמצא במצוקה נוראה, להטות אוזן קשבת יכול לפעמים להציל אנשים ברוחניות וגם בגשמיות. פשוט להקשיב.

הוא התחיל ונהנה מאוד, שני החלקים הראשונים של הרמב"ם, מדע ואהבה, הם חלקים קלים יחסית, יש שם דברים המושכים את הלב. אבל אחרי תקופה הגיע הבחור לחלק השלישי, 'זמנים', והחל ללמוד מתחילתו - הלכות שבת. הוא התחיל ללמוד ולא מצא את ידיו ורגליו.

ניגש הוא אל אותו מגיד שיעור שמלכתחילה הציע לו ללמוד רמב"ם, ואמר לו שהוא לא מצליח להבין כלום. למעשה, המגיד שיעור חיכה מלכתחילה שהתלמיד יגיע לשלב הזה, אבל הוא שיחק את המשחק בתמימות...

"תשמע, אתה רואה את ההלכה הזאת ברמב"ם? זה לקוח מהגמרא במסכת שבת. תביא שניה גמרא, בוא אני אראה לך את זה כתוב בפנים, ואז תבין יותר טוב".

התלמיד שהיה להוט להבין את דברי הרמב"ם, לא הבין שהוא נופל ב'מלכות' שהכין לו הרב בחכמה רבה. הוא החל ללמוד את דברי הגמרא, ירד לשורש הסוגיא, ולאחר מכן הבין את דברי הרמב"ם.

למחרת הוא למד עוד הלכה, ושוב חזר הניגון על עצמו, המגיד שיעור שלח אותו להסתכל בגמרא, להבין את ההבדל בין ההסבר של רש"י להסבר של תוס', להסתכל איך הרי"ף העתיק את זה להלכה, ולבדוק איך הרמב"ם מסכם את זה במילותיו שלו, וזה גם מסביר את ההבדל בין הכסף משנה ולבין המשנה למלך... פשוט... הבחור ממש התלהב.

אחרי שבוע הוא כבר התחיל ללמוד את זה לבד. הוא למד איך מוצאים את המקור לדברי הרמב"ם בגמרא, וכמובן שכדי להבין את דברי הגמרא הספציפיים, צריכים להבין את כל ההקשר, ככה שנוצר מצב שהוא למד עוד דף ועוד דף, וכל זה בלי ללמוד בכלל גמרא, הוא הרי לומד רמב"ם, הוא לא מסוגל בכלל לפתוח גמרא...

עברה תקופה, והבחור למד את כל מסכת שבת עם רש"י ותוס', עם רי"ף ורמב"ם, ומאחר וכבר הגיע עד לרמב"ם, הר"מ עודד אותו לבדוק גם איך מתייחסים לזה הטור והשו"ע, ואיך זה נפסק להלכה במשנה ברורה...

כיום, הבחור הזה הוא אחד מחשובי האברכים בעירו, הוא כותב את השיעורים של אביו, מערכות שלמות בעיון עמוק, ובידע מקיף. הוא השלים הרבה מאוד, ועתידו עוד לפניו.

עד כאן סיפרתי לכם סיפור מדהים, סיפור שאכן קרה ושהייתי עד לו ואפילו שותף לו, אבל זה נראה כמו סיפור ותו לא.

אבל האמת היא שזה לא סיפור, זה אור אדום! זו נורת אזהרה

077-2222-666 או ***4992**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

ביום מן הימים, התדפק על דלת חדר ראש הישיבה בחור צעיר שהגיע היישר משדה התעופה, אחרי טיסה לא ארוכה מלונדון, להתקבל לישיבת חברון ששמה כבר אז הלך לפנייה. הבחור אהרון דוד דונר היה בנו של רבה של לונדון, הגאון רבי יוסף צבי דונר, מה שגרם לראש הישיבה לא לסרב אוטומטית לבחון את הבחור...

הקושיה פשוטה, מדוע נצרך בלעם למשלים ולדוגמאות?

מאת: הרב ישראל היימן

"כְּנַחֲלִים נְטִיּוֹ כְּגִנּוֹת עֲלֵי נֶהָר" (במדבר כ"ה, ו')

מצבן הכלכלי של הישיבות הבודדות שהיו בארץ ישראל בשנות ה-כ', לא היה מזהיר במיוחד. ראשי הישיבות התמודדו עם המיתון הכללי במשק הישראלי, שכלל שהוא הקשה את חייהם של בעלי המשפחות, שאמורים לפרנס כמה פיות בודדים, ראשי הישיבות שהיו צריכים לדאוג לעשרות עד מאות של תלמידים לארוחות ולשאר צרכיהם, חוו תקופה לא קלה בכלל.

מצב זה הוביל את מרנא רבי יחזקאל סרנא זצ"ל לסרב לרוב הפניות לקבלת תלמידים חדשים לישיבת חברון בראשה עמד. די היה לו בכמות התלמידים המכובדת שכבר היו בישיבה, עליהם הוא פרס את חסותו ואת אחריותו, ולישיבה לא הייתה אפשרות לקבל תלמידים נוספים.

ביום מן הימים, התדפק על דלת חדר ראש הישיבה בחור צעיר, שהגיע לשם היישר משדה התעופה. הוא הגיע אחרי טיסה לא ארוכה מלונדון הברייה, להתקבל לישיבת חברון, ששמה כבר אז הלך לפנייה ומכל העולם באו לחסות בצל כנפיה. הבחור העונה לשם 'אהרון דוד דונר' היה בנו של רבה של לונדון, הגאון רבי יוסף צבי דונר, מה שגרם לראש הישיבה לא לסרב אוטומטית לבחון את הבחור.

הבחינה שלא הייתה קלה בכלל עברה בהצלחה. אהרון דוד הצעיר (שלימים מילא את מקום אביו ברבנות לונדון, לאוי"ט) גילה כישורים נדירים ובקיאיות מדהימה, ובצירוף נתוני המשפחה וטרחתו להגיע מלונדון הרחוקה, הודיע לו ראש הישיבה שהוא אכן התקבל לישיבת חברון. "אבל", סיג ראש הישיבה, "התקבלת לבית המדרש בלבד! לא לפנימייה ולא לחדר האוכל". הוא עשה חשבון שבחור לונדוני כנראה יוכל להחזיק את עצמו. ר' יחזקאל הסביר לו את מצבה של הישיבה, והתנצל שכך הם פני הדברים, וזו כרגע האפשרות היחידה שרק במסגרת זו הוא יוכל לקבל לישיבה.

אהרון דוד קיבל את הדברים, ולאחר שניות ספורות לעיכול המצב הוא ביקש את רשות ראש הישיבה לשאול שאלה בחומש... הרשות ניתנה והבחור פתח בדברים: בברכתו של בלעם לישראל

נאמר: "כנחלים נטיו כגנות עלי נהר" ובגמרא בברכות מובא למה נסמכו אוהלים לנחלים? לומר לך: 'מה נחלים מעלין את האדם מטומאה לטהרה אף אוהלים מעלין את האדם מכף חובה לכף זכות'. כלומר כמו אדם הנטהר בנחל כשהוא עולה נטהר, אף המְכַבֵּס עצמו באוהלי התורה מטה את עצמו לכף זכות בזה ובבא.

והקושיה פשוטה: מדוע נצרך בלעם למשלים ולדוגמאות? וכי מה היה ברצונו לומר - שהמשקיע עצמו בתורה מעלה את עצמו לכף זכות!? שיאמר זאת במפורש, איזו תוספת הבנה יש במשל הנחלים שלא ניתן להבין אותו במשל האוהלים??

ר' יחזקאל סרנא חייך בהנאה מהשאלה המקורית והנפלאה. הוא הבין שהבחור הכשרוני שמולו מנסה לומר לו משהו, והוא החווה בידו. "מסתמא לא באת רק עם שאלה, מניח אני שיש בידך אף תשובה ניצחת", אמר לו בהנאה.

אהרון דוד שקיבל רשות, נזקף וענה לראש הישיבה: "כתוב כאן יסוד נפלא! הנחל, כידוע, הוא סמל לטהרה. אין לו צורך בשיעור של מים או בהלכות מסוימות. כל נחל הנובע, גם אם המים זורמים בו בשטף, אם יטבול בו האדם יטהר מטומאתו. אמנם, תנאי אחד ישנו בנחל, אם תציץ החוצה אפילו שיערה אחת מראשו של

58 יתומים

נישאים בתמוז

מחן ראש הישיבה הגר"ד כהן שליט"א:

**כל התורמים סך 580 ₪ ל-58 יתומים
שמתחתנים בתמוז תשפ"ג ועושים
נחת רוח בשמים,**

מידה כנגד מידה -

**יזכו שיהיה להם נחת רוח
מכל צד**

**וסיעתא דשמיא
בחינוך ה**

לתרומות עבור 58 יתומים המתחתנים בחודש
תמוז - קרן מס' 10880

(הכסף מתחלק בין כולם לפי הצרכים - לפי הוראות הרבנים)

ח יהודית
אצאיהם,
מזופלאה
"ילדים"

כ"א

מרון הגר"ד כהן שליט"א
חותם על הברכה לתורמים

בכל תרומה יש לציין עבור קרן 10880

1800-39-47-47

מפיצי האור

זרקור קטן לאנשים שעושים מעשים גדולים
והשבוע עם אחד מרבני 'אחינו' הרה"ג ר' יוסף ברכץ

יש לי שכן, סוכן ביטוח שהצליח למנף את העלונים האלו להפצת יהדות במקומות נוספים. הוא מחלק עלונים בקרית אונו וכדו', שם הוא עובד ויש לו קהל של אנשים שממתינים בצימאון לקבל את העלון

"אני משאיר חלק מהעלונים אצלי, ואנשים באים לבקש. הביקוש עצום, אני כל הזמן מבקש עוד, אנשים רוצים עלונים וזה מאוד קשה לומר להם 'לא' בגלל שהחבילה כבר נגמרה רגע אחרי שהיא הגיעה..."

מה התגובה שהכי ריגשה אותך במשך שנות ההפצה הזאת?
"קשה להניח את האצבע על נקודה מסוימת, או תגובה ספציפית, כי כל פעם שאני רואה את האור על פני האנשים ששמחים שהשבוע הם הצליחו להשיג את העלון, זה מרחיב לי את הלב.
"במיוחד אני מתרגש מתגובות של אנשים שמעידים באוזני שזה שינה להם את שולחן השבת. ואני שומע את זה מאנשים מכל קצוות הקשת, מבעלי בתים שעמלים לפרנסתם במלאכת כפיים, ועד תלמידי חכמים מופלגים. העלון שווה לכל נפש, הוא מתאים לכולם, גברים, נשים, ילדים, בחורי ישיבות, אשכנזים ספרדים, ליטאים וחסידים. כולם אוהבים לקרוא את העלון האיכותי עם הסיפורים המיוחדים והנושאים ההלכתיים ורבים מעידים שהוא ממש משפיע עליהם ועל האווירה בבית שלהם.
"זוהי מבחינתי הכי חשוב. אם הצלחתי לגרום לכך שבשולחן שבת אחד יהיה לילדים יותר מעניין, חוויית הילדות שלהם מהשבת תהיה מרוממת יותר ורוחנית יותר - זה לבד שווה את כל המאמץ. על אחת כמה וכמה כשמודבר בהרבה מאוד משפחות, כולל המשפחה שלי עצמי, בוודאי שזה שווה כל מאמץ וכל טרחה."

הרב יוסף ברכץ מרבני 'אחינו' ואחד הוותיקים בארגון 'אחינו'. לצד היותו אברך כולל השוקד על התורה והעבודה וכן מכהן כמשגיח בישיבה לצעירים בבני ברק, הוא מקדיש שעות כדי לסייע ולקדם בחורי ישיבות, לשבץ אותם בישיבות המתאימות להם, למנוע מצבים שבהם בחורים נשארים בלי ישיבה חלילה, ועוד פעולות גדולות ונצורות לקירוב רחוקים וקירוב קרובים.
אבל לצד הפעילות הענפה הזאת, מצא לו הרב ברכץ בקעה קטנה נוספת להתגדר בה: מדי שבוע הוא טורח להפיץ את עלוני 'לקראת שבת', לזיכוי הרבים.

"האמת שנכנסתי לזה בלי לשים לב", הוא אומר, "כפעיל 'אחינו' היתה לי גישה למוקד הראשי של העלונים שמגיעים מבית הדפוס בירושלים לנקודת הפצה מרכזית בבני ברק. לקחתי פעם חבילה אחת, ואמרת, למה לא? נחלק לחברים בבית הכנסת בטח ייהנו מזה.

"אם הייתי יודע מה תהיה התגובה, אני לא בטוח שהייתי נכנס לזה", הוא אומר בחיך, "אבל אני לא מתחרט על כך שעשיתי את זה, כי פתחתי לעצמי אפיק חדש ונפלא של זיכוי הרבים, עם מינימום מאמץ."

ובכן, זה לא בדיוק בלי מאמץ, אבל זה בהחלט יותר קל מנסיעה לאור יהודה או לאשקלון כדי לשוחח עם בחור אחד שמתלבט להיכנס לישיבה או לא, כך שעבור פעיל ב'אחינו' זה באמת לא נחשב למאמץ גדול...

"אני בסך הכל לוקח כמה חבילות, זה קצת כבד אבל לא נורא, מביא אותן מבני ברק לאלעד, ומשם אנשים כבר באים אלי הביתה כדי לבקש עלונים.

"החלק הכי בעייתי בכל הסיפור זה שהעלונים נגמרים מהר מדי, ואני צריך להשיב את פניהם של הבאים ריקם. אני כל הזמן מבקש מההנהלה שישלחו יותר עלונים, אבל כמות ההדפסה מוגבלת, והביקוש תמיד גבוה יותר מההיצע..."

חוץ מהחלוקה באלעד זה התפתח לכיוון נוסף: "יש לי שכן, סוכן ביטוח נמרץ שהצליח למנף את העלונים האלו להפצת יהדות במקומות נוספים. הוא מחלק עלונים בקרית אונו וכדו', שם הוא עובד בחלק מימות השבוע ויש לו קהל של אנשים שממתינים בצימאון לקבל את העלון שמרומם אותם ומעלה את השבת שלהם לדרגות אחרות.

יום אחד באמצע שיעור דף היומי שנמסר בבית הכנסת, והנה נכנס אברך צעיר, מניח ספר על השולחן הקרוב לכניסה וממהר לצאת. המגיד שיעור עוצר אותו ושואל לפני כולם: "הספר שהנחת כאן זה ספר שלנו?" והאברך משיב "כן". "מי הוציא את הספר?" ממשיך המגיד שיעור ושואל. "אני", משיב האברך...

הוי דן את כל האדם לכף זכות!

הרב בנימין בירנצוויג

"אִפְסֵי קִצְהוֹ תִרְאֶה וְכִלּוֹ לֹא תִרְאֶה" (במדבר כ"ג, י"ג)

בלק לוקח את בלעם לקלל את ישראל, והנה הנסיון לא צלח, הקב"ה אומר לבלעם "את אשר אשים בפך דבר" ובלעם מדבר בשבחם של ישראל ולא אבה לקללם.

מבין בלק שאם בלעם יראה את מעלות עם ישראל לא יוכל לקללם, אז עלה בליבו רעיון "לך נא איתי אל מקום אחר אשר תראנו משם אפס קצוהו תראה וכולו לא תראה", מה מונח ברעיון הזה של בלק להביא את בלעם למקום שהוא לא רואה את כל ישראל?!

רעיון נפלא שמעתי שכתוב כאן, המשנה באבות (א, ו) אומרת "הוי דן את כל האדם לכף זכות" והביא אחד מגדולי החסידות רבי יחזקאל מקוזמיר זצ"ל, בדייקו את לשון המשנה 'הוי דן את כל האדם לכף זכות', מדוע לא כתב התנא 'הוי דן את האדם' מה זה 'את כל האדם'? אלא ללמדך שהדרך לדון את השני לכף זכות, זה לראות את כולו! לראות את כל הצדדים שבו, לראות את כל הסיבות והמסובבים למעשיו!, רק ככה נוכל לדונו לכף זכות, שהרי אם כל חטאת של ראיית מעשהו של האדם באופן שלילי, הוא ההסתכלות הצרה על המעשה כמות שהוא מבלי לבחון את כל המצב שהיה בו האדם בעת עשיית המעשה, ומבלי לראות את הסיבה והמסובב למעשהו, רק כשנדון את 'כל האדם' מכל בחינותיו ומצבו, אז נראה שברוב הפעמים הרי הוא צודק וצדיק ולא אשם ורשע!

נפלא מאד מסבירים לפי זה את דברי בלק לבלעם בבואו לקלל את עם ישראל, כאשר חיפש חסרונות בעם ישראל כדי שתחול עליהם קללתו "אפס קצוהו תראה וכולו לא תראה", שבזה רצה בלק לומר לבלעם, תסתכל על עם ישראל רק על קצוהו, ואז תמצא בו 'מומים' ופגמים, אבל "וכלו" - אם תתבונן בכל מעלותיו, "לא תראה" בו חסרונות.

מזה נלמד יסוד גדול כיצד לדון אדם לכף זכות, לראות את כל האדם בכללותו ולא לדונו לפי מעשה מסוים ויחיד, ורק כך נוכל לדונו לכף זכות.

ספרים מבית המדרש בלי רשות, ולא מיהרו להשיבם, דבר שהפריע מאוד ללומדי בית המדרש.

יום אחד באמצע שיעור דף היומי שנמסר בבית הכנסת, והנה נכנס אברך צעיר, מניח ספר על השולחן הקרוב לכניסה וממהר לצאת. המגיד שיעור עוצר אותו ושואל לפני כולם: "הספר שהנחת כאן זה ספר שלנו?" והאברך משיב "כן".

"מי הוציא את הספר?" ממשיך המגיד שיעור ושואל.

"אני", משיב האברך.

"מדוע אתה מוציא ספרים?" החל המגיד שיעור להוכיח את האברך. "כדי לזכות את הרבים", השיב הלה תשובה בלתי צפויה לחלוטין...

וכך מספר האברך בעל המעשה:

זכיתי בס"ד להוציא ספר בשם "לחיות כהלכה", ואני משתדל להפיץ אותו בין היתר דרך תרומה לבתי כנסת. פעם בעת שחילקתי ספרים נכנסתי לבית הכנסת מסויים להניח בו את הספר, וזה היה באמצע שיעור שנמסר שם, וכמובן שהשתדלתי לא להפריע לכן הנחתי הספר על השולחן הראשון ומיד פניתי לצאת.

אבל אז המגיד שיעור שואל אותי לפני כולם: "הספר שהנחת כאן זה ספר שלנו?"

עניתי שכן, שהרי תרמתי את זה לבית הכנסת.

היה בית כנסת בבני ברק שסבל מתופעה לא רצויה: אנשים הוציאו

שיעור התנצל בפני.
מראיית מעשה אחד אפשר להגיע לטעות, תמיד צריך לחשוב על
כל האדם, לנסות לחשוב על עוד אפשרויות להסבר מעשהו מלבד
הראיה של המעשה בפני עצמו, וכך לא נבא לידי טעות של לדון
אדם לכף חובה.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

והוא שואל: "מי הוציא את זה?" וכמובן שעניתי - אני לזכות את
הרבים, שהרי אני הדפסתי את הספר... לזיכוי הרבים ולא למטרת
רווח.

ואז הוא התחיל לומר לי בלשון תוכחה: "למה אתה מוציא ספרים?"
עמדתי נבוך, כי חשבתי שכוונתו שיש כבר כל כך הרבה ספרים,
ולמה כל אחד מדפיס עוד ספרים... עד שמישהו ממשתתפי
השיעור הציל את המצב והסביר בקול את אי ההבנה... והמגידי

המשך מעמוד 9 | רבי פנחס שרייבר זצ"ל

בודק את הייחוס שלו עצמו אל ה'חתם סופר', הוא יכול לדאוג לכך
שלילדים שלו יהיה ייחוס אליו, כי הוא יהיה תלמיד חכם גדול יותר,
אם ישקיע עוד כמה שעות בלימוד...

"מתוקף משרתו כדיין בבית דין צדק של מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל,
שאבא היה אחד ממייסדיו, ובהמשך כאב"ד בבית הדין של אשדוד,
התבקש אבא לשמש כדיין באחת מהסוגיות הסוערות והכואבות
ביותר שידע הציבור החרדי, סוגיא שנגררה במשך שנים רבות, והיו
מעורבים בה גדולי ראשי הישיבות ואין כאן המקום לפרט בעניין.

"באחת הפעמים התקיים דיון בביתו של אבא, והיה זה דיון מאוד
מכריע והרה גורל. דיברו על זה בכל הארץ והעולם, ואל הבית שלו
הגיעו הצדדים, כשהם מלווים בגדולי תורה ובעוזרים ומסייעים.

היה בבית בלגאן עצום, ואבא ניסה לברר ולפשר בין הצדדים. זה
היה מחזה מפעים לראות אותו שקוע בלימוד, כאילו הוא יושב לבד
בחדר סגור, מסביבו המולה גדולה, ומדי פעם היו פונים אליו עם
שאלה, הצעה, עדכון, או בירור כלשהו, הוא היה חושב, משיב כעניין
וכהלכה ו... שקע שוב בתלמודו, עד שאחרי כמה דקות, חזרו אליו
עם תשובת הצד השני וחוזר חלילה.

"מחזה קבוע היה חוזר על עצמו, בכל פעם שמישהו דפק בדלת כדי
לשאול שאלה. הוא היה עונה ממקום שבתו ליד הסטנדר 'כן', לאות
שאפשר להיכנס, אבל אחרי שניה הוא כבר היה שוקע שוב בגמרא,
ושכח שמישהו דפק בדלת ועושה את דרכו אליו כדי לשאול אותו
שאלה..."

וההסברים השונים, וממשיך הלאה ללמוד את השו"ע בעל פה,
ושוב חוזר לנושאי הכלים. כך כל יום, דף אחרי דף, כשהיה אברך
צעיר יחסית, הוא לימד ללא כל ספר לפניו. אנחנו הילדים בכלל
לא ראינו בזה דבר פלא. זה היה דבר הכי טבעי בעולם, שאבא יודע
את כל התורה כולה, חשבנו לתומנו שכל אחד, כשהוא נהיה אבא,
באופן טבעי הוא גם נהיה תלמיד חכם בכזה סדר גודל. זה חלק
מהחיים...

"לימים, כשהבנתי שזה לא כזה 'טבעי' שאדם זוכר כל כך הרבה
בצורה כל כך מופלאה, שאלתי את אבא איך מגיעים לדרגה כזאת
של ידיעת התורה, והוא ענה לי שצריכים לכך בסך הכל שני דברים,
ומי שיחזיק בשני הדברים הללו יזכה לכך: התנאי הראשון הוא לחזור
שוב ושוב, והתנאי השני הוא שזה יהיה הדבר היחיד שיעניין את
האדם בחיים, שלא יתעניין בשום דבר חוץ מידיעת ולימוד התורה,
וממילא יזכה לכך. ופעם פלט תוך כדי שיחה עמי, שהוא חזר מאות
פעמים על 'סדר טהרות'.

"ובאמת לא עניין אותו שום דבר אחר בחיים, זה היה מדהים לראות
את זה בכל כך הרבה דרכים וצורות. אבא זצ"ל היה מיוחס למרנא
ה'חתם סופר', ושם משפחתנו 'שרייבר' מעיד על כך. הוא גם שמע
זאת מאביו כשהיה ילד, אבל לא הספיק לשמוע את כל השושלת
ולא ידע לומר את הייחוס המדוייק. שאלו אותו פעם למה אתה לא
חוקר את העניין? הרי ייחוס ל'חתם סופר' זה לא עניין של מה בכך,
שווה לבדוק את הנושא. אבל אבא השיב בחיוך שבאותו הזמן שהוא

המשך מעמוד 21 | הרב ישראל היימן

לך לאכול אצל קרובי משפחה... אם הוא רוצה השפעה מהתורה
שתטהר אותו ותרומם אותו, הוא חייב להשקיע את עצמו בלא שום
חציצה ומחיצה כל כולו ממש באהלה של תורה".

אהרון דוד הצעיר סיים את נאומו הקצר, והביט בחשש בראש
הישיבה. חיזו של זה האחרון רק התרחב והוא הכריז בהתפעלות:
"אם אלו שאיפותיך ואם זוהי השגתך, הרי שאני מקבל אותך בזאת
לישיבה בצורה מושלמת, והרי אתה תלמיד מן המניין!".

הטובל, שוב לא תעלה הטבילה את האדם מטומאתו והרי היא כלא
הייתה כלל.

"יסוד עצום מונח כאן! אלו הם פני הדברים גם בלימוד התורה. הרוצה
שלימוד התורה ישפיע עליו ויעלה אותו מכף חובה לכף זכות, חייב
הוא להיכנס אל האוהל כל כולו בלי 'שיציק' שום חלק ממנו החוצה...
אי אפשר לומר לבחור ללמוד בבית המדרש אבל לגור במקום אחר,
לא שייך שהתורה תשפיע, אם את לימודו הוא יעשה בישיבה אבל

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

פחות "ממלוא ביתו כסף וזהב" כדי להעניק לבלק את מבוקשו, הנפש הרחבה שלו - גם לה יש מקום.

אך פלא עצום, בסופו של דבר אומר לו בלק: "לקוב אויבי קראתיך והנה בירכת ברך זה שלוש פעמים, ועתה ברח לך אל מקומך... מנעך ה' מכבוד". לך מפה, אני לא רוצה לראות אותך, תברח מהר לפני שאני אגרש אותך בכח, או אולי אפילו גרוע מכך...

ואז קורה דבר מדהים. מגיע בלעם שכל כך אוהב כסף, ועושה דבר שהוא מעולם לא עשה. הוא נותן לבלק עצה, בחינם!!! שמעתם? הוא לא מבקש כסף, נותן עצות בחינם!!!

לכאורה זה תמוה מאוד, זה הרי נגד כל המהות של בלעם. הוא יש לו נפש רחבה, הוא אוהב כסף, פתאום הוא נותן שירות בחינם. ועוד איזה שירות, הרי העצה הזאת היא העצה היחידה שאכן עבדה והשיגה לבלק לפחות חלק ממה שהוא ביקש. הוא נותן לו עצה להכשיל את עם ישראל בעבירות חמורות שבחמורות.

הדבר הזה בהחלט טעון ביאור!

הביאור הוא, לבלעם יש מטרה ברורה והוא מסה לעשות זאת לאורך קללותיו, חז"ל אמרו לנו: תעקוב אחרי ברכותיו שנהפכו מקללות ותראה מה הוא ביקש לקלל, המטרה היתה אחת: "להפוך את ישראל לחלק משבעים האומות".

נשק יום הדין

נתבונן - אומר הגר"ש פינקוס זצ"ל, בכל חטאי המדבר גם אם הבורא ביקש לכלות את ישראל, בסופו של דבר סלח להם, אבל בחטא השיטין כל מי שחטא מת, מדוע?

אומר הרב פינקוס: כשיש בעיות בשלום בית, ניתן כמעט בכל מצב לגשר ולפשר, אבל כשהבעיות יוצאות החוצה - כבר לא ניתן לעשות כלום, כל זמן שישראל חוטאים בתוך הבית ניתן לסלוח, אבל כשחטאו בחוץ, הכביסה המלוכלכת בחוץ - זה הסוף של עם ישראל, בלעם ידע זאת והוא גילה בברכותיו שזהו יחודו של העם "הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב".

כשבלעם לא משיג את מטרתו בקללות, הוא מוציא את נשק יום הדין, וכמו שאמר מרן הגר"א לופיאן זצוק"ל, באחרית הימים היצר יוציא את הנשק האחרון, הוא נשק העדר הקדושה שביטוי הוא במעשים, בדיבורים ובעיקר בהתערות עם הרחוב, כשעם ישראל הוא ככל הגויים אות היא שהיצר ניצח רח"ל, הדבר נותן לו כח לאבד את העם חלילה.

זאת עלינו לזכור: בכל יהודי בכל מצב, גם כשהיצר מתגבר עליו, היהודי הרחוק ביותר יש לו את הנקודה היהודית, שכשהוא יגלה שהוא ה'שבת גוי' הוא יתפוס נסיגה מדרכו, ויחזור למוטב, נזכור שעצת בלעם היא היא הנשק החזק של היצר, שמוציא אותנו חלילה מחוץ למחנה ישראל, כשנזכור זאת נדע לעצור בזמן ולהתכנס לבתי מדרשות ולבתי כנסיות.

מששמע זאת העשיר אדמו פניו והוא התמלא בזעם וחרון: "אז מה אתה אומר? שאני הגוי של שבת שלך?... אתה מתייחס אלי כאל אותו אחד שלא תורם כלום, ותמיד בא אלי כדי להיפטר מהאחוז האחד הזה! אני? אתה לא מתבייש? אתה משתמש בי בצורה כזאת כדי לקבל כסף מכל שאר התורמים? היה לא תהיה, העשיר ניגש ללשכתו הוציא מהמגירה פנקס צ'קים, וכתב לרבי יעקב סכום כזה שהצדיק לא רק את הביקור הנוכחי, אלא גם את כל תשעת הביקורים הקודמים...

לא 'שבת גוי'

הסיפור הזה מסביר לנו, שאדם יכול לאהוב כסף, יכולים להיות לו 'עקרונות' שלזה הוא לא נותן, ושהוא לא מספק שירות בחינם, אפילו לא שהוא עצמו נהנה מלתת את השירות הזה, אבל כשהוא מרגיש שהוא הגוי של שבת', שהוא האיש שממנו לא מצפים לכלום, ומלכתחילה מצפים ממנו להתנהג בצורה שאינה ראויה, הוא מתהפך, הוא רוצה להוכיח שהוא כן שווה משהו.

אפשר לראות אנשים שמסתירים את יהדותם רח"ל, אנשים רחוקים מאוד מיהדות, הם הולכים בעולם ומנסים לדבר רק באנגלית, שאף אחד לא ידע שהם יהודים, לא בגלל שהם מפחדים מהתקפה אנטישמית וכדו', אלא פשוט, כי הם מתביישים בהיותם יהודים.

אבל אם יבוא אדם חרדי ויאמר להם שהם לא יהודים, הם יכעסו כעס רב, ובצדק. מה זאת אומרת? בוודאי שאני יהודי, סבא שלי היה חזן בבית כנסת וסבתא שלי היתה מתפללת כל היום.

וזו רבותי, הצצה קטנה לנפש האדם. מי שישכיל ויפתח את הצוהר הזה, יראה שיש בו כוחות עצומים שאפשר להשתמש בהם אם מתמרנים אותם נכון. רבי יעקב גלינסקי ז"ה שאצל העשיר ההוא יש נקודה יהודית, הוא ידע שאם הוא ילחץ מספיק, הנקודה הזאת תתפרץ והאיש הזה לא רק שיסכים לתרום לו משהו, אלא גם ירשום צ'ק בסכום כפול ומכופל ממה שאפשר היה לצפות ממנו. צריכים לדעת להשתמש בנקודה הזאת גם כדי לחנך את הילדים שלנו, ובעיקר כדי לחנך את עצמנו. כי לכל אחד יש קווים אדומים, והתפקיד שלנו הוא למקם אותם במקום יותר גבוה מהמקום שבו הם מתוחים עכשיו.

מחשבתו של בלעם

ומכאן לפרשתנו: אנחנו יודעים שבלק בן ציפור מלך מואב שלח שליחים לבלעם בן פעור, וביקש ממנו לקלל את ישראל. כולנו גם יודעים שבלעם היתה נפש רחבה ורוח גבוהה, בנוסף לעין הרעה ששימשה אותו כדי להטיל קללות בזולתו.

כשבאים לבלעם ומבקשים ממנו לקלל, בעיקרון הוא צריך לומר: "בוודאי, בשמחה, אני אקלל את מי שאתה רוצה, לכבוד ולעונג הוא לי". הרי יש לו עין רעה לבלעם, הוא אמור לשאוב הנאה מעצם מעשה הקללה. ובכל זאת בלעם לא נותן שירותים חינם, הוא לא מתפשר על

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר צוקר ז"ל

צוף התורה

מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי, עם שאלות
בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

לעבור לדירת הקבע שלו והוא היה עסוק יחד עם ננות ביתו באריזה עד שעת לילה מאוחרת, ולכן הלך למחרת להתפלל בבית כנסת אחר. להפתעתו גילה שבבית כנסת זה מתגורר שכנו הנגר, וכל התפילה היה בטוח שהנגר עכשיו בוחן אותו כדי לראות כיצד מתפלל האברך השקדן הזה, ובוודאי מצביע ואומר לילדיו, ראו כיצד נראה אברך השוקד על התורה והעובדה...

ואכן, אחר התפילה ניגש אליו השכן הנגר ולחץ את ידו בחביבות גדולה ואמר לו: "שלום עליכם ר' יהודי, אתה שכן חדש כאן באזור, כי מעולם לא ראיתך קודם לכן..."

הסתבר שהנגר אכן היה יושב עם ילדיו במרפסת, אבל לא עלה על קצה דעתו להציץ לבתיהם של השכנים המתגוררים ממול...

ב'ספר ללא שם', מובאת הנהגה נפלאה של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל, שלא היה מדבר על עצמו וכל פעם שהיה איזה עניין של שבח היה אומר זאת על 'מישהו' בלי לפרט במי מדובר. כך כשהיה מספר על 'מישהו' ששמע מהחזון איש הלכה פלונית, או 'מישהו' ששאלה שאלה חזקה מאוד בסוגיא ופשט אותה מדברי הרשב"א בסוגיא אחרת, ו'מישהו' שפעם השיב אבדה באופן מאוד מעניין או 'מישהו' שראה ברז מים מטפטף בשבת ומיד הסתפק בהלכה הנוגעת לעניין וכדו'.

פעם באמצע השיעור שאל שאלה חזקה במיוחד בשמו של אותו 'מישהו' ואחד השואלים לחץ על הגרב"צ שיספר מי הוא אותו מישהו ששאל שאלה כזאת נפלאה, השיב לו הגרב"צ פלמן בפשטות: "איני יודע, מעולם לא ראיתי אותו, את השואל..."

ומעשה היה שהביאו איגרת לפני מרן הגר"ע גרודזיניסקי זצ"ל, והקריאו לפניו את האיגרת שנפתחה בתארים מופלגים שנכתבו עליו. כששמע מרן את התארים העלה חיוך על פניו, וכשהתארים נמשכו ונמשכו הוא פרץ בצחוק של ממש, עד כדי כך שהמקורב שהקריא את האיגרת נדבק בצחוקו וצחק גם הוא ולא יכול היה להקריא את האיגרת.

שאל המקורב את הגר"ע, מודע צוחק הרב, הרי התארים הללו הם נכונים... נענה מרן הגר"ע ואמר שהתארים הללו מזכירים לו את הרובל הרוסי.

כשהתחוללה המהפכה ברוסיה, אמר הגר"ע, הגיע הרובל הרוסי לשפל שכוה, שערכו של הרובל היה כקליפת השום, ובדולר אחד בודד יכלו לקנות מאות אלפי רובלים, כך שכל מי שהיו לו שניים או שלושה דולרים כבר היה מיליונר, כי היו לו יותר ממיליון רובלים,

1

פעם באמצע השיעור שאל שאלה חזקה במיוחד בשמו של אותו 'מישהו' ואחד השואלים לחץ על הגרב"צ פלמן שיספר מי הוא אותו מישהו ששאל שאלה כזאת נפלאה

"מה טבו אהליך יעקב" (במדבר כ"ד, ה')

שאלה: פנחס מתכנן עכשיו ללמוד במשך חמש שעות רצופות. הוא מתלבט היכן כדאי לו לשבת ללמוד, האם עדיף לעשות זאת בבית בצנעה, או בבית כנסת קטן וצדדי שאף אחד לא יראה, או שמוטב יהיה אם ילמד במרפסת או בבית כנסת גדול, בתקווה שאנשים רבים יראו אותו לומד ויחקו את מעשיו, וכך ירוויח גם שכר של זיכוי הרבים???

תשובה: פעם ביקש מאן דהו להוכיח שיש מקום ללמוד דווקא בחוץ, שכן מרן שר התורה נוהג היה לשבת שעות ארוכות סמוך לפתח ביתו, מבחוץ וללמוד שם בהתמדה רבה, אבל באמת אין משם ראייה, כי מרן היה לומד בחוץ מהסיבה הפשוטה שבביתו לא היה מזגן באותה התקופה... כמו כן לא חשב לרגע שמישהו מסתכל עליו בכלל.

ולגופו של עניין, מוטב שיפשפש השואל בנבכי לבבו ויבחן את עצמו אם באמת כבוד שמים לנגד עיניו או שחלילה וחס יש כאן גם עניינים שעלולים להיות קשורים למידת הגאווה, והדבר תלוי בדרגתו וברמתו, כמו גם בגילו ובמעמדו, ובוודאי שכשמדובר בבית כנסת גדול יש יורת השפעה על האחרים שנמצאים כדי ללמוד וקל התורה יכול לסחוף אותם אל תוך הסוגיא, ואילו לימוד ברחובה של עיר או במרפסת לא צפוי להניב תוצאה דומה.

ומעשה שמעתי מפיו של בעל המעשה בעצמו, שבהיותו אברך צעיר והתגורר ברח' רבי עקיבא, היה מתגורר מולו יהודי שעבד לפרנסתו כנגר, ופעם הבחין אותו אברך שבשעת לימודו יושבים הנגר וילדיו על המרפסת, וחשב לעצמו שהם צופים בו כשהוא לומד בחשק גדול, ויש בזה משום יוהרא, ולכן עמד וסגר את החלון. אחרי דקות אחדות חכך בדעתו לפתוח את החלון כדי שאדרבה, ישמש דוגמה ויסייע לנגר בחינוך ילדיו שיראה להם כיצד צריך יהודי להיראות, ושוב סגר את החלון כי חשש ליוהרא וחוזר חלילה.

אחרי מספר חודשים שהתגורר שם בדירה הזמנית, הגיעה העת

אבל בפועל לא היה יכול לקנות עם מיליון הרובלים הללו אפילו כיכר לחם אחת...

כך גם התארים הללו שנכתבו אודותי, אמר הגר"ע, כותבים עלי כמו על גאון עצום, אני ממש מיליונר בתארים, אבל בפועל, לב יודע מרת נפשו...

השוחד?" אמר המושל, "הרי אתה מסתכן בכך שאולי אני גם יאשים אותך בניסיון לשחד אותי ותיענש על כך בחומרה". נענה ה'בית הלוי' בפקחות ואמר למושל: "כשביקשת שיבוא לפניך רק אדם אחד ולא משלחת, הבנתי מיד למה אתה מכוון". חייך המושל, אסף את המעטפה השמנה אל חיקו, וביטל את הגזירה באותו המעמד.

האגדה מספרת על יהודי אחד שהסתבך עם השלטונות ברוסיה והגיע לכך שהוא הוזמן לבית המשפט. שכר אותו יהודי את שירותיו של עורך דין מפולפל ודאג למצוא ראיות לכך שהוא חף מפשע. חבריו אמרו לו שבבית המשפט לא בודקים לפי ראיות, אלא בעיקר לפי גובה הסכום שהעניק הנאשם לשופט, ומקובל בסביבה שכל מי שנותן לשופט מטבע של זהב יוצא זכאי בדין, ומי שאינו נותן את המטבע יוצא חייב בדין גם אם חומר הראיות מוכיח אחרת.

היהודי היה תמים מעט ואמר שהוא לא מקבל את הלשונות הרעות הללו, הוא יבוא לבית המשפט ויוכיח את צדקתו גם בלי שוחד, כי יש בידיו ראיות מוצקות שהוא לא פעל נגד החוק.

והנה הגיע המשפט עורך הדין הציג את כל הראיות, והשופט גזר את הדין לרעתו של היהודי. משראה שאכן צדקו חבריו, פשפש היהודי בכיסו, הוציא מטבע, נפל לרגלי השופט כדי להתחנן לפניו, ובעודו מתחנן תחב מטבע אל תוך הגרב של השופט שכמובן הרגיש את המגע הענוג של מטבע הזהב על רגלו, ובאותה השניה חזר בו מגזר הדין: "אה, אני רואה שהגיעו עכשיו ראיות חדשות", אמר השופט, קימט את מצחו כמה רגעים, הכה בפטיש והכריז: "אל מול הראיות החדשות אני מחליט בזאת לזכות את הנאשם מכל אשמה".

כתב האישום בוטל, היהודי יצא זכאי בדין, והשופט התהלך כל היום כשמטבע נתונה בתוך גרבו.

רק כשהגיע השופט לביתו הוריד את הגרב ונחרד לגלות שהיה זה מטבע של כסף ולא מטבע של זהב...

"לאיפה עוד תידרדר החברה שלנו", אמר השופט בזעזוע נורא, "איזה אנשים! אפילו לתת שוחד כמו בני אדם הם לא יכולים וחייבים לרמות את השופט עם מטבע פשוטה מכסף..."

והנמשל לסיפור הזה הוא כמובן אנחנו, כל אחד יודע למתוח ביקורת על הדור, על השכונה, על תושבי העיר, על השכן ממול, אבל באותה העת הוא מעלים עין מהעובדה שהוא עצמו המקבל שוחד, ולא עולה על קצה דעתו שהאיש הרע בכל הסיפור זה דווקא הוא עצמו...

2 "מנין לך שאסכים לקבל את השוחד?" אמר המושל, "הרי אתה מסתכן בכך שאולי אני גם יאשים אותך בניסיון לשחד אותי ותיענש על כך בחומרה".

"אם יתן לי בלק מלא ביתו פסוף וזהב" (במדבר כ"ח, י"ח)

שאלה: אם באו לפניך שני אנשים להתדיין בפני הרב, ולאחר שחכך בדעתו והכריע ביניהם ואף כתב את פסק הדין, הצליח אחד מהם להעניק לרב מתנה גדולה. האם יש בזה משום שוחד? תשובה: ברור שהדבר אסור, ואין לו לדיין לקחת שוחד בשום פנים ואופן גם לאחר שפסק הדין כבר חלוט.

מסופר על אחד מגדולי הדורות שאחר שפסק את הדין הביא לו אחד מבעלי הדין יהלום יקר מאוד, והיה הרב משתעשע עם היהלום על יד החלון כדי לראותו לאור השמש כשהוא זורח בשיא תפארתו, והיו מי שחשוב שהוא עומד חלילה לקבל את היהלום, אבל אמר אותו גדול שהוא רק רצה לראות עד כמה גדולה המתנה שהתכוון בעל הדין לתת לו, כדי שכשהוא ידחה את השוחד ולא יקבל אותו יזכה במצווה גדולה יותר, בהתאם לגודל השוחד שיכול היה לקבל אם לא היתה בו יראת שמים חלילה.

ומעשה היה במרן ה'בית הלוי' שפעם גזרו במקומו גזירה על החינוך הטהור ורצו לאלץ את היהודים ללמד את בנייהם לימודי חולין. הקימו משלחת של רבנים וביקשו לחלות את פני המושל כדי לבטל את הגזירה, אבל המושל אמר שהוא אינו מעוניין לקבל משלחת שלמה, אלא שיבחרו רק נציג אחד ויבוא הוא לדבר עמו בעניין.

כששמע זאת מרן ה'בית הלוי' הכין מעטפה עם סכום כסף גדול, וכשהגיע לפני המושל, הניח אותה על שולחנו ללא אומר ודברים. הביט המושל במעטפה והופתע: "מנין לך שאסכים לקבל את

האזינו לתוכנית 'הפותח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

התפילה. נטלתי איזה ספר ועיינתי בו כעשר דקות - רבע שעה. מסובב כל הסיבות טובב, שבסעודת השבת עלתה שאלה קשה שבדיק נידונה באותו ספר. ראשי הישיבות נדמו, לא ידעו מה להשיב. אני, שראיתי את התשובה בבוקר, עניתי אותה ברהיטות. כולם התפעלו. אני צחקתי בלבי, בסך הכל קמתי מעט מוקדם... כשעיינתי באותו ספר חשבתי לעצמי, 'מתי כבר יצא לי להשתמש בדיעה שקניתי לי עתה?...? והנה לא עבר זמן רב, והיה לי בכך שימוש מופלא. היתה זו תחושה נפלאה. כולם ישבו עם פה חתום ונעול. זה ניסה בכה וזה ניסה בכה, אך הדברים נדחו, לא עלה בידם ליישב את השאלה. דוקא אני הצעיר זכיתי ליישב את הקושיה כמין חומר. איזו תועלת יש בכל דבר לימוד? לא רק כלפי שמיא, גם להרגשה הטובה. כל ידיעה, כל חצי ורבע משפט. ישנם דברים שלמדתי, חשבתי מתי כבר אשתמש בהם, ופתאום בצורה פלאית היה להם שימוש מפתיע. חשבתי שחבל להשקיע זמן בעניינים נידחים אלו, אבל תמיד יש את ההזדמנות.

אין לך לימוד שהוא נצחי מלבד התורה הקדושה

בלעם התפעל ממסירות הנפש. מהיותו על הנאות עולם הזה כדי לעסוק בתורה, כאמור, מהלימוד עצמו לא התפעל, משום שכל אחד מבין את חשיבותו. אין לך דבר גדול, נצחי ושימושי יותר מלימוד התורה.

פעם היתה לי שיחה עם אב אחד, בנו עמד לסיים כתה ח', והיתה לו דילמה האם לשלוח אותו לישיבה קטנה או לישיבה תיכונית. האב ניסה להסביר לי כמה חשוב שהילד ילמד מקצועות כמו פיזיקה, כימיה וכדומה.

אמרת לי: "הרי שנינו מאמינים, אתה יודע שבנך לא ישאר כאן בעולם הזה לעולם. אמור נא לי, מה יעשה עם הפיזיקה בעולם העליון, הוא ישקיע כאן את מיטב שנותיו בלימוד עניינים או לכל היותר יהיה פרופסור. הרי אין זה עובר לסוחר".

למה הדבר דומה? לאדם שמשקיע בלימוד סינית, על אף שלא ישתמש בכך לעולם, כל הלימודים הללו רלוונטיים לכל היותר, רק לעולם הזה. לימוד התורה הינו הדבר היחיד שהינו בעל ערך הן בעולם הזה והן בעולם הבא.

"מי מנה עפר יעקב". ממה באמת מתרשמים ומתפעלים? מהעמל! היום לבחור ישיבה אין הרבה קשיים, התנאים נוחים, יושבים בבית מדרש ממוזג ונעים. זכורני כאשר אנו היינו בני ישיבה, ישבנו בבית המדרש בשיא חום הקיץ, ישבנו נוטפי זיעה, כאשר יצאנו מהסדר היינו כמו אחרי ריצה של כמה קילומטרים...

גם אם יש קשיים צריך לשמוח בהם. הקשיים מכניסים את התורה לעצמותנו של האדם כפטיש המכה על המסמר. תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי.

(מתוך הספר 'מפיק מרגליות' שבועות)

מציית בדיוק לרצון ה', בזה אני חלש, אבל מצד שני, יש דברים שאני עושה על הצד הטוב ביותר...! זו הסיבה שחשב שיכול הוא לזלזל בדבריו של הקדוש ברוך הוא. אולי יתפתה ויתרצה.

בלעם בנה שבעה מזבחות, כנגד כל המזבחות שבנו אבותינו, אברהם יצחק יעקב. סבר שמשום כך יוכל קצת לסטות מדבריו של הבורא יתברך. כאמור, רבים חושבים כך, מדקדקים במצוות אלו, ומנגד מזלזלים באחרות. אבל האמת היא שלא היא. אדרבה, זה שאתה טוב בענין אחד, זו סיבה להיות טוב גם בדברים אחרים!

מרון ראש הישיבה הגראי"ל זצ"ל, שואל שאלה מעניינת: בלעם מבקש מבלק לבנות שבעה מזבחות כדי להעלות עליהם ארבעה עשר קרבנות, מדוע לא הסתפק במזבח אחד? הרי בבית המקדש היה רק מזבח אחד, פעמים רבות הקריבו עליו קרבנות רבים, ובערב פסח הקריבו עליו אלפי אלפים של קרבנות!

אומר מרון הגראי"ל: בלעם ידע שאצל הקדוש ברוך הוא מה חשוב הוא העמל. נכון, אפשר להביא את כל הקרבנות על מזבח אחד. אבל הוא, בלעם, מחמיר. הוא 'פרומער'. אמנם מצד ההלכה מספיק מזבח אחד, אבל הוא לא מסתפק במועט במצוות. בלעם חשב שיוכל לשחד בכך את הקב"ה. הרי בסך הכל הוא בסדר, ואפילו יותר מכך. הקב"ה יגמול לו על כך ויעלים עין מכך שיסטה מעט מציוויו.

בלעם התפעל מעמל התורה

זה עתה חזרתי מאירוע שהתקיים בחיידר לרגל מבצע משניות. אמרתי לילדים: בלעם אומר "מי מנה עפר יעקב" [במדבר כג י'], מבאר רש"י, "עפר יעקב, אין חשבון במצוות שהם מקיימים בעפר [דברים כב י'] "לא תחרוש בשור ובחמור", [ויקרא י טיט] "לא תזרע כלאים", אפר פרה אדומה, ועפר סוטה וכיוצא בהם".

אבל בילקוט שמעוני מצאנו פירוש מענין: בדרך כלל האדם שומר על בגדיו שיהיו נקיים ומסודרים, שלא יהיה עליהם רבב, ואפילו לא אבק. אומר המדרש, לעם ישראל ישנה אהבת תורה כה גדולה, עד שהם מוכנים לעלות הרים ולרדת עמקים, כל הבגד מזיע, מעופר ומאובק, הכל כדי ללמוד תורה. זהו "מי מנה עפר יעקב".

שואל ה'בן איש חי': בלעם מתפעל מהעפר ומהאבק, מדוע אינו מתפעל מלימוד התורה עצמו, מחמש שש שעות שבחור לומד ברציפות? והתשובה, מלימוד תורה אין מה להתפעל. אין לך אדם מאושר יותר מזה הלומד תורה, והתורה היא נצחית, נשארת תמיד, מעבר למצוה שבלמוד כל מילה, יש מהלימוד תועלת עצומה. לא תמיד מיידית, אבל התועלת בוא תבוא...

התועלת מהלימוד בוא תבוא

סיפרתי פעם: באחד מביקורי בארצות הברית התארחתי בשבת אצל משפחה אחת. אני הייתי צעיר לימים, ישבו שם איתי אריות, ראשי ישיבות מפורסמים. באותה שבת קמתי מוקדם. נותר זמן עד

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ כשמחזירים את ספר התורה למקומו בחדר אחר בבית הכנסת - האם צריך ללוותו?

◆ מדוע עושים שני 'עצי חיים' לספר התורה?

◆ אילו ספרים חובה לרכוש עבור בית הכנסת?

וכתובים הכתובים על גבי קלף, וגם כשאנו יודע שאינן נקיות, ראוי שיטול ידיו תחילה.

מהלכות קריאת התורה

• למנהג בני אשכנז, המגביה את ספר התורה מחזיק את הספר באופן שהצד הכתוב מופנה כלפיו, וכן בשעת הגלילה - הצד הכתוב מופנה כלפיו.

• בסיום קריאת התורה אומרים קדיש. יש אומרים שאם יש בבית הכנסת אבל בתוך שנים עשר חודש לפטירת אחד מהוריו, ראוי שהוא יאמר את הקדיש. ויש חולקים.

• ביום שיש שני ספרי תורה, מוציאים את שני ספרי התורה יחד. ומנהג בני אשכנז שאחד מהקהל יושב ומחזיק את ספר התורה השני. ויש שכתב שלכתחילה יחזיקו זה שהולכו מארון הקודש.

• אין לעשות 'תשמיש קדושה' מחפץ ששימש לצורכי חולין. ואם מדובר בחפץ שיוצר לצורכי חולין אך טרם השתמשו בו - נחלקו הפוסקים אם מותר לעשות ממנו תשמיש קדושה.

בניית בית הכנסת

• מצוה על בני העיר לבנות בית הכנסת. יש אומרים שמצוה זו היא מדאורייתא, הכלולה במצנת "ועשו לי מקדש", ויש אומרים שזו מצוה מדרבנן.

• חובה על הציבור לרכוש עבור בית הכנסת ספר תורה, וכן את כל הספרים הנחוצים ללומדי התורה: תנ"ך עם פירוש רש"י, משניות ותלמוד בבלי ומפרשיהם, רמב"ם, טור, שולחן ערוך, ועוד.

• בית הכנסת צריך להיות גבוה מבתי המגורים שבעיר; ויש אומרים שאם הוא עומד במקום הגבוה שבעיר, אין צורך שיהיה גבוה מיתר הבתים.

עמידה בפני ספר תורה ובשעת הקריאה

• בעת שמוליכים ספר תורה צריך לעמוד מפניו עד שיניחוהו במקומו - בארון הקודש או על הבימה, או יִשְׁבּוּ עמו, או עד שיעלם מעיניו. ויש שכתב שחייב זה הוא מדאורייתא.

• מן הדין מותר לשבת בשעת קריאת התורה, וכן ראוי לעשות על פי הקבלה. ויש שנוהגים לעמוד, בדומה למעמד הר סיני שבו עמדו בני ישראל.

השבת ספר התורה למקומו לאחר הקריאה

• אם ספר התורה נלקח ממקום אחר, ומחזירים אותו למקומו בסיום התפילה - צריכים כל הקהל ללוותו למקומו; אולם אם מחזירים אותו לפני סיום התפילה - יש אומרים שאינם צריכים ללוותו.

• כשמחזירים את ספר התורה מהבימה אל ארון הקודש - צריכים המגביה והגולל ללוותו עד ארון הקודש, ולהמתין שם עד שיכניסוהו לארון.

• מנהג ישראל מימות עולם לנשק את ספר התורה כשעובר לפניהם, ומחנכים גם את הילדים לעשות כן. יש שנהגו לנשק בפיהם, ויש שהקפידו שלא לנשק ישירות בפה, אלא באמצעות היד.

נגיעה בספרי תנ"ך

• אסור לנגוע ישירות ביריעות ספר התורה, משום כבוד הספר; ובמקרה שמוכרח לנגוע בהן, ואינו יכול לחצוץ בטלית או בבגד, ולא לעטות כפפות על ידיו - אין איסור בדבר, אך ראוי שיטול את ידיו.

• על פי ההלכה האמורה, נהגו לעשות לספר התורה שני 'עמודים' - המכונים 'עצי חיים' - כדי שיוכלו לגוללו מתחילתו לסופו ומסופו לתחילתו ללא מגע ביריעותיו.

• אסור לנגוע בידים שראינן נקיות ישירות בספרי נביאים

הַמִּדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ

בא אלי גביר גדול אחד יהודי חרדי, ואמר לי שרוצה לקנות בית חרושת לזכוכית והזהרתי אותו, שהכל יודעים שבית חרושת לזכוכית קשור עם חילול שבת. לצערי לא הבין אזהרתי, ולא עברו רק שנים מועטות, והלה איבד הכל באופן מבהיל, עד שהוצרך לברוח מא"י לחו"ל

המלחמה לקדושת השבת של מרנן בעל השבט הלוי ובנו רבי חיים ואזנר זצוק"ל

אזהרתי, ולא עברו רק שנים מועטות, והלה איבד הכל באופן מבהיל, עד שהוצרך לברוח מא"י לחו"ל".

"כאמור, הגישה הזאת נראתה ביתר שאת גם אצל בנו הגר"ח מ"זצ"ל. לפני כשנתיים זכיתי להיכנס אל הקודש פנימה, כדי לבקש ממרן זצ"ל מכתב שיעודד את הזהירות שלא לתמוך במפעלים שמחללים שבת, והסברתי לרבנו זצ"ל, שכמו שאמר אביו מרן השבט הלוי זצ"ל לגבי הזכוכית, כך גם לגבי מוצרי פלסטיק ונייר, שמייצרים אותם על ידי שימוש בכבשנים עם טמפרטורה גבוהה מאוד, ולכן יש לבעלי המפעלים הללו ניסיון מאוד גדול בעניין של שמירת השבת, כי הכבשנים פועלים יממה שלמה בלי לייצר כלום, וזה בהחלט ניסיון לא פשוט מבחינתם.

"מרן רבי חיים זצ"ל כבר לא היה אז בקו הבריאות, והיה קשה לשוחח עמו, מחמת החולשה והחולי. ובכל זאת, כששמע שבאתי בעניין המאבק על שמירת השבת, יכלו לראות איך שאזר כגבר חלציו, ומיד התחיל לדבר בלהט של קדושה על השבת וחשיבות שמירתה. הוא היה נסער מאד, ודפק על השולחן וממש צעק מקירות ליבו: זה חובה על כל אברך שהולך לקנות במכולת, להיות הלוחם של השבת!! כל אברך צריך להיות אחראי בביתו על כך!!

על פי בקשתו ניסחנו מכתב על הנושא, והגשנו לפניו את המכתב לחתימה, ולא נחה דעתו עד שהוסיף בכתב ידו, וכתב כמעט באפיסת כוחות "וע"ז באנו על החתום להקפיד לקנות רק מהמיוצר במפעלים של שומרי שבת קודש", "אני זוכר את ההרגשה המפעימה שאחזה בי כשיצאתי מביתו נאוה קודש", "מסכם הגרש"י שטיצברג שליט"א. "ראיתי יהודי שכל כולו תורה ועבודת ה', הוא סבל מחולשה גדולה, ובכל זאת הבערה הפנימית היתה בשיאה, ראו עליו שהוא ממש מצטער בצער השבת וחפץ בקדושתה".

יעקב א. לוסטיגמן

סח לי הגאון רבי שמואל יוסף שטיצברג שליט"א, מרבני ק"ק גור בבית שמש, הלוחם כבר שנים רבות את מלחמתה של השבת, על התמיכה הנלהבת שתמך אב"ד זכרון מאיר מרן הגאון רבי חיים מאיר ואזנר זצוק"ל, במאבק למען קדושת השבת, כשבכך המשיך את הדרך אשר סלל לנו אביו הגדול, מרן בעל 'שבט הלוי' זיע"א.

"אחד הנושאים הבולטים, היה המאבק על מדי המים הדיגיטליים. ניהלנו מאבק גדול, במהלכו זכיתי גם לפקוד את מעונו של מרן בעל 'שבט הלוי' זצ"ל, ופרסתי בפניו את הנושא על חלקיו ופרטיו השונים, כשהזכרתי גם כמה פתרונות הלכתיים שהוצעו על ידי מכונים שונים העוסקים בתחום.

"הגר"ש ואזנר הסתכל עלי ואמר לי "אני מבקש ממך, בבקשה, בכל מה שקשור לשמירת שבת אל תחפש היתרים וקולות. אנחנו צריכים להחמיר, כי שמירת שבת צריכה להיות באופן של לכתחילה". גם במכתב שנתן לי על מדי המים הכשרים לשבת, בירר שיש על זה פיקוח כראוי לוודא שאין שום חשש ומכשול, ואחר כך הוסיף לפני חתימת שמו: "החתום למען קדושת שבת".

"הגר"ש ואזנר גם הזכיר באותו המעמד את הסיפור שהיה עמו לפני שנים רבות, ואשר גם העלה אותו על הכתב באיגרת שכתב בשנת תשנ"א כדלהלן:

"לפני בערך כמעט ארבעים שנה, בא אלי גביר גדול אחד יהודי חרדי, ואמר לי שרוצה לקנות בית חרושת לזכוכית שהיא מקור פרנסה גדול", כותב הגר"ש ואזנר. "והזהרתי אותו, שהכל יודעים שבית חרושת לזכוכית קשור עם חילול שבת, עכ"פ באופן של אמירה לגוי, כי צריך לשמור על החום של בתנור הגדול. ואמרת לי לו אז, ר' פנחס, כל הנוגע בשבת מפסיד ויורד מנכסיו. ולצערי לא הבין